

TORSDAG 26 OKTOBER. NR 43/2017

Han tar inte strid

Sidan 2

”En ortodox deltar bara i ortodox nattvard”

Sidan 5

Halvar Sandell grundade ny församling

Sidan 10

► **DENNA VECKA:** LOKALA INSIDOR TILL HELSINGFORS

Teser för en bättre framtid

På tisdag är det femhundra år sedan Martin Luther sägs ha spikat upp sina teser på slottskyrkans port i Wittenberg. Som en del av skolungdomsveckan har elever i Ådalens skola i Kronoby fått skriva nya teser. **Sidan 8**

**Nyckelpersoner risar
Kyrkans servicecentral**

Sidan 5

**Lunchsedeln fick oss
att äta tillsammans**

Sidan 7

**Monsternamman
och lattemamman**

Sidan 19

LEDARE MAY WIKSTRÖM

En molande oro i systemet

FÖRSAMLINGSREPORTAGET i veckans tidning är ett besök i marginalen. Det är ett faktum att notera, av två skäl.

Dels är *What You See* inte *What You Get*, för att travestera den gamla IT-termen. Den församlingssamling som presenteras med kyrkkaffe, nattvardsbord, präst med skrud och allt – är inte vad en högst vanlig, lagom oinsatt luthersk folkkyrkomedlem skulle kalla en ”vanlig” församling. En del går så långt att de inte ens kallar den en ”riktig” sådan. Halvar Sandells församling ställer absoluta krav på sina medlemmar i vissa tros- och åsiktsfrågor. Hur medlemmarna ställer sig till dem har konkreta följder för hur de tas emot i gruppen, till exempel vid nattvardsbordet. Hårt? Ja. Kärlekslöst? Stor risk. Konsekvent? Definitivt.

FÖR DET andra är det en marginaliserad grupp. Det här tycker den etablerade kyrkan varken om att höra eller erkänna. Men det är rejält att tala rent ut. De här människorna ryms inte längre in i den stora och tillåtande gemenskapen. Det är ett resultat av deras obekväma åsikter och trosövertygelser, och eftersom detta är en självvald hållning så gör marginaliseringen dem inte till martyrer (vilket många i kyrketablissemangen är rädda för). Men devisen ”kom som du är” gäller likväl inte dem, åtminstone inte i folkkyrkan. De fasas ut. Inte bara med sitt bagage av otidsenlig kvinnosyn och sträng pietism – utan också med sin hängivenhet till kyrkan, sitt omsorgstagande och brinnande engagemang – ofta förvaltat i generationer. Borde inte det bekymra det sammanhang de lämnar mer än så här? Den vanliga kommentaren från de konservativa är att de inte blir hörda.

Nu vållar oliktankarna snarast en oro i systemen och ett hotfullt bakgrundsmuller av medlemstapp, som gör att avhopp åtföljs av tigande tystnad.

FOLKKYRKORNA i Norden har brottats med sin trosposition länge. Den är brokig, också hos oss. Det finns olika sätt att inte passa in i den breda mittfäran. Lokalt kan det snabbt skära sig med församlingen om en grupp börjar prioritera karismatisk tro. Läromässigt skär det sig när vissa typer av högkyrklig ämbetsyn krockar med en kyrka som öppnar ämbetet för både män och kvinnor. Sinsemellan skär det sig också mellan de olika fraktionerna – så det är inte givet att en utbrytare finner en annan. På senaste tid har finländska grupperingar sakta hitat varandra. Det sker till exempel inom ramen för Finlands teologiska institut, där också de svenska laestadianerna gick med som nya medlemmar i våras. För folkkyrkan är det illa.

UTÅT SETT är allt bara tragiskt. En församlingssamling kan med fog känna sig både förvirrad och lurad. Sandell har själv verkat som präst i fyra decennier i en kyrka vars lära han ifrågasätter. Det är renhårigt att han erkänner att jobbade för lönen. Men hur håller då folkkyrkokritikernas angrepp på en kyrka som sägs göra detsamma för att behålla skattebetalare?

May Wikström är chefredaktör för Kyrkpressen.

PROFILEN: BERTEL WIDJESKOG

”Jag brukar säga att jag ska fara på laddning en stund, och när han trycker sin snoriga näsa mot min kind så räcker det.”

Försöker se förbi det svåra

I kontakten med krigsveteraner har Bertel Widjeskog märkt att barndomens ”Gud som haver” bär långt i ett förtvivlat läge. – Också mitt eget liv har präglats av många sorger, men jag tror att jag gått starkare ur dem.

TEXT: SOFIA TORVALDS FOTO: JOHAN SANDBERG

Bertel Widjeskog är en lång man och hans väsen utandas en stillsam kraft. När han vikarierar kyrkvaktmästaren i Jakobstad eller står dörrvärd får han ibland höra att det känns bra när han står där vid dörren. Det känns tryggt.

Han gillar kyrkvaktmästarrollen: att ha en viktig uppgift, men inte ta plats. – Jag har knappt upplevt en högtidligare stund än när jag står i förrummet och brudparet står och väntar, kyrkan är välbesatt, Mendelssohns brudmarsch ljuder och jag öppnar dörren. Jag säger till brudparet: Nu är det ni som är kungen och Silvia, gå långsamt och värdigt. Och jag ser hur enormt stort det är för dem.

För några år sedan var det någon som, flera veckor i rad, lämnade en blomma vid ytterdörren till Jakobstads kyrka.

– Vi visste inte varifrån blomman kom, men den hängde där flera söndagar i rad. Det var någon som kände tacksamhet gentemot kyrkan och visade det på det sättet. Jag blir ofta glad när jag ser vilken kärlek människor visar kyrkorummet.

En ”helt vanlig syndare”

Bertel Widjeskog har varit journalist under så gott som hela sitt yrkesliv. Att han varit kristen har han aldrig upplevt som ett problem.

– Om jag varit ute med journalister från olika delar av Finland och det bli-

vit ganska vått om kvällarna så har det ibland väckt undran att jag inte druckit och hängt med. Men det har varit deras problem, inte mitt.

Han har varit aktiv i många olika kristna sammanhang och umgåtts med människor med många olika slags åsikter. Hans egen ståndpunkt kunde kallas ”liberal”.

– Mina föräldrar var varmt kristna, och mammas ”Gud som haver” har burit mig under livet. I mitt arbete med veteraner har jag fått lära mig hur oändligt mycket mammas ”Gud som haver” betydde för dem. Det finns vittnesbörd om att det var deras sista räddningsstrå när de låg i skyttegravarna. Inte har jag varit någon mönsterkristen, jag känner mig som en helt vanlig syndare, men jag finner mig tillrätta i kyrkan.

Att som journalist bevaka kyrkliga tvister har inte varit roligt alla gånger.

– Under två kyrkomöten, när kvinnoprästfrågan var som hetast, satt jag med som journalist. Jag var tidvis bedrövad när jag såg polariseringen och märkte att hela debatten verkade gå ut på att försvara sin egen ståndpunkt. Man såg inget gemensamt. Där åsikterna sitter som djupast kan det bli strid – men jag brukar inte ta strid. Jag sitter hellre tyst. Jag har min ståndpunkt och lever med den, och andra får leva med sin.

Som journalist har han njutit mest

av att få göra personintervjuer – också med personer som andra kanske uppfattat som ”besvärliga”.

– När det var diskussion på redaktionen vid morgonkaffet, om ”vem ska ta den där?”, och alla skuffade ifrån sig, då var jag ofta den som nappade, och jag kan säga att en av dem var den bästa personintervju jag någonsin gjort. Jag skulle när som helst kunna plocka fram den som ett exempel. Att umgås med människor så att de öppnar sig är en fin upplevelse.

Har inte brutits ner

Bertel Widjeskog föddes den sista krigsvintern, och han påpekar att det är exceptionellt att han inte själv behövt uppleva ett krig.

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör

May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors

Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten

Norrmlmsgatan 21 A,
68600 Jakobstad

tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ulrika Hansson

tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
(tjänstledig)

Johan Sandberg

(Österbotten)
tfn 040 831 3599

Nicklas Storbjörk

tfn 040 831 6545

Sofia Torvalds

tfn 040 831 6748

Emelie Wikblad

tfn 040 831 6836

Webbredaktör:

webred@kyrkpressen.fi

Layout: Malin Aho

tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab

Bank: Danske Bank

IBAN: FI34 80001301 158540

BIC: DABAFIHH

Paradbild: Johan Sandberg

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**.

Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:

Erika Rönngård

tfn 040 831 6614,

annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:

Färg 2,05 €/spmm

Svart-vit 1,65 €/spmm

+ Moms 24%

Radannonser:

4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:

1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.

För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ludvig Andersson,

tfn 044 050 3020,

Jonny Åstrand,

tfn (06) 347 0608,

eller 0500 924 528,

fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:

Finland & Norden 65 €

Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

– Det finns inte så många människor i min ålder i vår värld som fått leva så länge i fred. Jag har en något yngre kusin i USA som var inkallad i Vietnamkriget och hans historia har berört mig mycket. Jag har många vänner i Estland och Lettland, men knappt någon enda som inte på något sätt berörts av deportationerna.

Men också Bertel Widjeskog har upplevt sorg och förlust. Hans första fru dog tidigt, den vår då paret yngre dotter skrev studenten. Den gången var det jobbet som räddade honom. Hans andra fru är intagen på långvården för en minnessjukdom, och han var länge hennes närstående vårdare.

– Vi har också en annan tragisk sjukdom i familjen. Sådana sorger har prä-

BERTEL WIDJESKOG är guide på hembygdsmuseum vid Aspegrens trädgård. Att på äldre dagar ha blivit expert på lokalhistoria kallar han ”grädden på moset”.

lat mitt liv. Men jag tror att jag kunnat vända dem till något positivt och gått starkare ur dem. Jag har inte brutits ner av dem.

Han talar för nätverk, för familjen och vännerna som bär den som inte orkar. Under det sista året som närstående vårdare var han helt bunden vid hemmet och värden av hustrun, men hans nätverk såg till att han varje vecka kunde spela volleyboll med sitt ”gubblag”.

– Man måste kunna se förbi det som känns bittert och svårt. Jag har fyra barnbarnsbarn, och en av dem är en pojke som jag brukar kalla för ”lad-daren”. Jag brukar säga att jag ska fara på laddning en stund, och när han trycker sin snoriga näsa mot min kind så räcker det. Jag tycker fortfarande att

livstörnarna ibland varit lite för hårda, men antagligen har jag fått dem för att jag klarar av dem. Jag tror inte att det finns en enda människa i min ålder som inte haft motgångar i sitt liv.

Idag är han aktiv inte bara bland krigsveteraner utan också som guide i hemstaden, och väl inläst i lokalhistorien. Det här, att på äldre dagar få hålla föredrag om lokalhistoria, kallar han ”grädden på moset”.

– När jag berättar om ladugården vid Rosenlunds prästgård brukar jag fråga skoleleverna om de vet varför man hade kor på 1700–1800-talet. Och ingen brukar gissa rätt! Korna gav gödsel, gödselns gav salpeter, och salpeter blev krut åt svenska kungen. Det levde prästen gott på, ler han.

BERTEL WIDJESKOG

PENSIONERAD JOURNALIST MED EN LÅNG KARRIÄR PÅ JT, HBL OCH ÖT BAKOM SIG.

FAMILJ: HUSTRUN BIRGINE, TVÅ BARN, EN BONUSDOTTER, SJU BARNBARN OCH FYRA BARNBARNSBARN.

ORDFÖRANDE FÖR PEDERSÖRE-NEJDENS HEMBYGDSSÄLLSKAP OCH GUIDE PÅ DESS MUSEUM VID ROSENLUND.

Kyrkan är årets klargörare

PRIS. Delegationen för lättläst (Selkokielen neuvottelukunta) har utnämnt den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland till Årets klargörare. Kyrkan får priset för ett långsiktigt och målmedvetet arbete med att producera lättlästa texter och främja kyrkans tillgänglighet. Priset delades ut förra veckan.

Kyrkans arbete med

lättläst baserar sig på kyrkans tillgänglighetsprogram. *Kom – Kyrkans tillgänglighetsprogram* och den finska versionen *Saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma* blev färdiga år 2012 och utkom samtidigt också i lättlästa versioner.

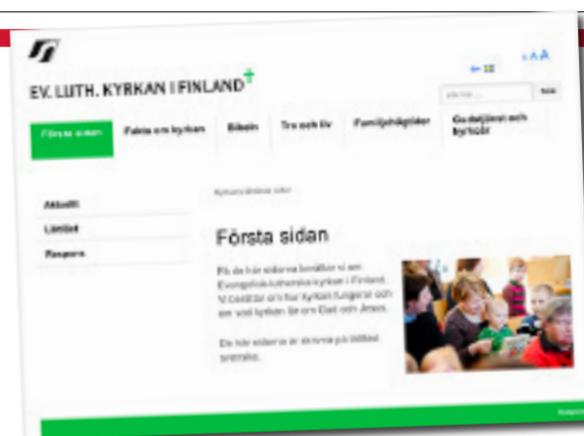
– Kyrkan har på ett beundransvärt sätt gjort lättläst och tillgänglighet till

en del av sin strategi, och det lätta språket är nu integrerat i hela verksamheten, säger **Leeliala Leskelä**, utvecklingschef vid Selkokeskus, det finska centret för lättläst.

Kyrkans lättlästa sidor (på svenska lattelast.evl.fi) utgör en omfattande och väl genomförd helhet för människor som behöver information på ett lättare

språk. Sidorna innehåller information om kyrkan, Bibeln, tro, kyrkliga förrättningar och kyrkoårets olika händelser.

DE LÄTTLÄSTA sidorna informerar bland annat om kyrkliga högtider.

Biskoparnas nattvardslinje möter kritik

NATTVARD. Att biskoparna öppnar nattvardsbordet för medlemmar av andra kristna samfund har väckt reaktioner i samfunden. Den ortodoxa kyrkan står för några av de häftigaste reaktionerna.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

De ortodoxa deltar endast i den ortodoxa kyrkans nattvard, slår den ortodoxa kyrkan fast och avvisar därmed de lutherska biskoparnas inbjudan.

Biskopsmötet inom den evangelisk-lutherska kyrkan öppnade i september nattvardsbordet för döpta medlemmar i alla kristna samfund som har rätt att delta i sin kyrkans nattvard. Men biskoparna förutsätter att man samtidigt omfattar den lutherska nattvardssynen.

På sin hemsida hänvisar den ortodoxa kyrkan till linjedragningen på den stora och heliga synoden på Kreta i juni 2016: "Kyrkans enhet kan inte vara en kompromiss. Den ortodoxa kyrkan erkänner de historiska existentiella förutsättningarna för andra kyrkor och kristna samfund som inte har nattvardsgemenskap med den ortodoxa kyrkan."

Enligt den ortodoxa kyrkans "klara och oföränderliga linje kan inte en ortodox medlem delta i något annat kristet samfunds nattvard. Den som medvetet bryter mot detta har uteslutit sig själv från sitt medlemskap i den ortodoxa kyrkan".

I den ortodoxa kyrkans nattvard kan följaktligen bara kyrkans egna medlemmar delta.

I ställningstagandet skriver kyrkan vidare att varje luthersk präst känner till den ortodoxa synen. Därför anser man att det är olämpligt att bjuda in medlemmar i den ortodoxa kyrkan till sin nattvard, även i undantagsfall. Det strider också mot de principer för god ekumenik som det Ekumeniska rådet i Finlands slagit fast.

Ger bild av obefintlig enhet

Också den finländska katolska kyr-

kans biskop **Teemu Sippo** anser att de lutherska biskoparnas linjedragning inte påverkar hur den katolska kyrkans medlemmar agerar när de besöker lutherska nattvardsgudstjänster.

– Att ta emot nattvardens sakrament innebär samtidigt att man bekänner sin egen tro. Därför vore det inkonsekvent att ta emot nattvarden i ett annat samfund. Det ger en bild av en enhet som inte finns, säger den katolska biskopen i ett meddelande.

Hur mycket ska man omfatta?

Sedan biskoparna kom ut med sitt ställningstagande har styrelsen för Ekumeniska rådet behandlat nattvardsfrågan som ett extra ärende. Rådet kommer att samla samfundsledarna till en diskussion i februari och kommer också senare att ordna ett separat seminarium i ämnet.

– Biskoparna har tagit en genväg när de skrivit in brasklappen om att man ska omfatta den lutherska nattvardssynen. Jag förstår att de gör det för att ha ryggen fri men å andra sidan öppnar det för frågan vad det betyder och hur mycket man måste omfatta. Det är oklart, säger baptistpastorn **Jani Edström** som sitter i Ekumeniska rådets styrelse.

Han tycker det blir onödigt krångligt om den som vill delta i den lutherska kyrkans nattvard ska diskutera saken med prästen före gudstjänsten. Deltar man i en gudstjänst tar man beslutet om man ska delta i nattvarden eller inte spontant.

– Diskussionen med prästen har betydelse i ett långsiktigt nattvardsdeltagande som i äktenskap där makarna kommer från olika kristna samfund.

DEN LUTHERSKA kyrkans biskopar möter kritik för att man öppnat nattvardsbordet för andra kristna samfundsmedlemmar. Bilderna från den ekumeniska gudstjänsten under kyrkodagarna i Åbo i maj.

Individens samvetsfrihet

Som privatperson går Edström ibland till den lutherska nattvarden, ifall han känner sig bekväm i situationen. Det gör han inte i ekumeniska sammanhang.

– Inom baptismen betonas vi starkt individens samvetsfrihet och den enskilda kristnas rätt till andlig integritet. Varje troende har rätt att fatta kvalificerade beslut, säger han.

Därför ser man heller inga problem med att lutherska troende deltar i baptistkyrkans nattvard, förutsatt att de själva inte ser några hinder för att delta.

– I praktiken är det ingen som frågar vart du hör och prästen känner inte alla som kommer till nattvarden. Man deltar på eget ansvar.

Lokal och offentlig ekumenik

Edström gör skillnad på lokal och offentlig ekumenik. I den offentliga ekumeniken bemödar sig i huvudsak de ortodoxa, katolska och lutherska kyrkorna att skriva avtal innan man börjar tillämpa en ny praxis. Även om det handlar om en praxis som varit i bruk länge på lokalplan.

– Nattvardens instiftelseord är desamma. Skillnaden är kanske vad man sätter för betydelse i Jesu ord "detta är".

Den lutherska nattvardssynen be-

REFORMATION MÄRKESÅR

500-årsfesten kulminerar

Tisdagen den 31 oktober har det gått exakt 500 år sedan Martin Luther spikade upp sina 95 teser. Därmed kulminerar årets åminnelse av reformationen i Refomationsveckan som firas nästa vecka

med program i reformationsstaden Åbo och på andra håll i landet.

Märkesåret avslutas med huvudfesten som ordnas på söndagen 5.11 i Åbo. Den inleds med festgudstjänst i domkyrkan, som även tv-sänds direkt på Yle och fortsätter på eftermiddagen i Logomo.

NÄTKAMPANJ ANSVARSVECKAN

Svartklädd selfie mot våld

Kampanjen #ThursdaysInBlack uppmanar människor att på torsdagar klä sig i svart – och dela en bild av sig själva på sociala medier. Tanken med kampanjen är att protestera mot attityder och beteenden som tillåter

sexuellt och könsrelaterat våld och visa stöd för dem som utsätts.

Ekumeniska rådet i Finland lyfter upp kampanjen

på sociala medier i samband med att årets Ekumeniska ansvarsvecka uppmärksammar kvinnors och flickors rättigheter.

Thursdays In Black startades ursprungligen av Kyrkornas världsråd på 1980-talet som ett fredligt sätt att protestera mot våld och sexuella övergrepp.

Församlingar kräver åtgärder

KRITIK. Församlingarna uttrycker allt större missnöje med Kyrkans servicecentral.

TEXT: SOFIA TORVALDS

Dyrt, besvärligt och trögt. Kritiken mot Kyrkans servicecentral har varit hård sedan de första församlingarna gick med.

65 kyrkoherdar och församlingsekonomer har skrivit under ett upprop, där de kräver att Kyrkostyrelsen ska vidta snabba åtgärder för att utveckla Kyrkans servicecentral (Kipa), dess system och service. Församlingarnas representanter kräver att Kyrkostyrelsen senast sista november ska svara på hur det som gått fel ska åtgärdas.

Kaj Granlund, kyrkoherde i Esse församling, är inte en av de 65, men skulle han ha blivit tillfrågad hade han skrivit under.

– Kipa kräver så mycket personella och ekonomiska resurser och väcker så mycket frustration bland de anställda att det inte hade varit svårt att få fler undertecknare.

Han tycker det är synd att uppropet inte samlade fler namn.

– En stor uppslutning skulle göra att Kyrkostyrelsen inte kan förbigå kritiken.

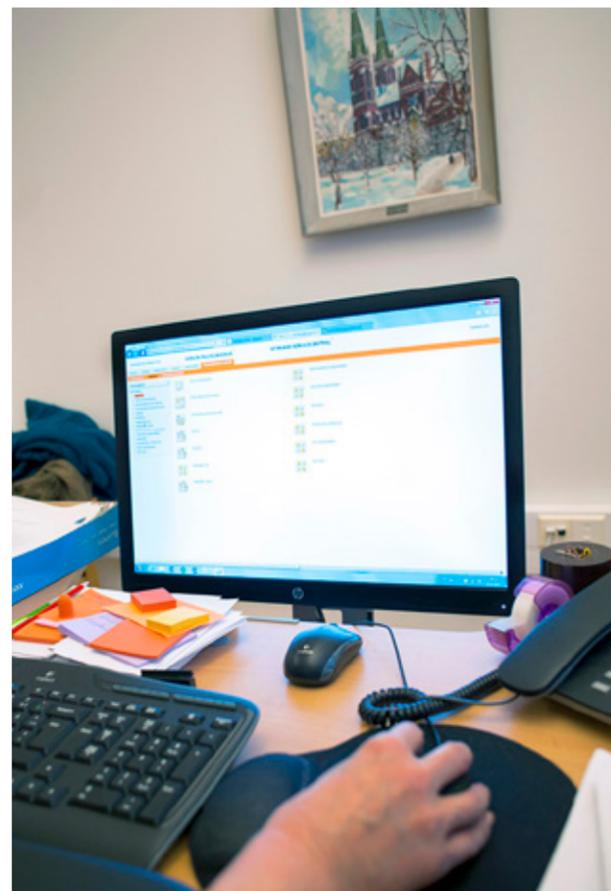
”Gammalmodigt system”

Kyrkans servicecentral är en av Kyrkostyrelsens specialenheter. Den leds av **Sami Savilaakso**. Han säger till tidningen Kotimaa att han bara delvis hunnit bekanta sig med den kritik som uppropet radar upp.

– För att jag ska kunna behandla klagomålen måste jag sätta mig in i varje detalj och möjligen också tala med dem som skrivit under. Tanken är att vi ska behandla frågan vid följande styrelsemöte, säger han till Kotimaa.

En av dem som skrivit under uppropet är **Heli Pispa**, som är ekonomichef i Nokia församling. De flesta av dem som skrivit under kommer från församlingar i Birkaland.

– Systemet är dåligt. Jag har

ENLIGT UTRÄKNINGAR som en församling gjort tvingas en anställd som behandlar 3 000 inköpsfakturor i året till 90 000 armrörelser mer med Kipa jämfört med tidigare.

ARKIVFOTO: NICKLAS STORBJÖRK

inte använt så gammalmodiga system sedan 1980-talet, säger hon till Kotimaa.

Församlingarna klagar också på att ingen tagit deras feedback på allvar. Samtidigt oroar de sig för att Kipa går på så stor förlust att det inte finns resurser att utveckla systemet så att det fungerar som det ska.

Missnöje i Borgå stift

Inte heller i Borgå stift har Kyrkans servicecentrals tjänster mottagits med nå-

”Systemet är dåligt. Jag har inte använt så gammalmodiga system sedan 1980-talet.”

Heli Pispa

gon större entusiasm.

Då Kyrkpressen skrev om frågan på våren klagade kyrkoherdarna och församlingsekonomerna framför allt på de program som hade att göra med personaladministrationen.

Programmen kändes inte användarvänliga, och dessutom var det problematiskt att alla i församlingen förutsattes använda det, trots att de gjorde det så sällan att det aldrig blev en rutin för dem.

– Det tar en hel del tid av alla som jobbar i församlingarna. Ju oftare man gör något, desto bättre kan man det. Gör man det mer sällan blir det strul, sammanfattade **Helene Liljeström**, kyrkoherde i Sibbo, situationen.

Det är kyrkomötet som fattat beslutet att alla församlingar ska anslutas till Kyrkans servicecentral.

skrivs som realpresens, det vill säga att brödet och vinet är Kristi kropp och blod, medan frikyrkorna ser det som symboler för kroppen och blodet.

– Men det är inte skrivet i sten. Vi vill inte dra upp gränser utan ser nattvarden som ett mysterium som vi ögärna vill förklara. Det viktigaste är att Kristus är närvarande i nattvarden, säger Edström.

Han konstaterar att ju mer detaljerad men blir i sin uppfattning desto svårare blir det att nå överenskommelse.

– Men det har också med ämbetsfrågan att göra, det vill säga vem som har rätt att dela ut nattvarden.

Ala behöver en präst

Katoliken **Christian Pleijel** på Kökar berörs både personligen och som arrangör för de årliga Franciskusdagarna av biskoparnas linjedragning.

– Kökar är inget stort samhälle. Vad gör jag? Alla människor behöver en präst. Här finns en präst, den lutherska. Han är min präst som jag är trygg med. Han kommer sannolikt att jordfästa mig och jag har också kommit överens med honom om att han ger mig nattvarden.

Men problemet blir större när det gäller det ekumeniska Franciskusdagarna.

– Katolska kyrkan samtycker inte till det ekumeniska nattvardsfirandet under dagarna. Det syns genom att katolikerna som deltar blivit allt färre.

”Alla människor behöver en präst. Här finns en präst, den lutherska. Han är min präst som jag är trygg med.”

Christian Pleijel

Farsdagen
närmar
sig!

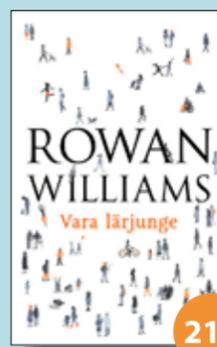
Var redo med en bok!

Tomas Sjödin
Den som hittar sin plats tar ingen annans

En hoppfull berättelse om att leta efter sitt livs ja och om att till slut hitta sin egen plats.
Fontana Media, inb.

28⁹⁰

Rowan Williams
Vara lärjunge

Hur kan vi på ett trovärdigt sätt vara och leva som Jesus lärjungar i vår tid? Tro, hopp och kärlek är några nyckelord.
Libris, inb.

21⁵⁰

Indigo Music presenterar...

Årets stora Julkonsert 2017

Philip Järvenpää
Ami Aspelund
Jonas Näslund
Heléne Nyberg
Benny Törnroos

THOMAS ENROTHS ORKESTER

TURNÉ ÅRETS STORA JULKONSERT 2017

Må.27.11 Malax Åminne Folkpark kl 19.00
 To. 30.11 Korsholm Kulturhuset kl 19.00
 To. 7.12 Borgå Grand kl 19.00
 Fr. 8.12 Hangö Brankis kl 14.00
 Fr. 8.12 Ekenäs Kyrka kl 19.00
 Lö. 9.12 Ingå Hembygdsgården kl 19.00
 Sö. 10.12 Pargas Stadshusets Fullmäktigesal kl 14.00
 Sö. 10.12 Kimito Villa Lande kl 19.00
 To. 14.12 Närpes Frans Henriksson Salen kl 19.00
 Fr. 15.12 Vörs Folkhälsan Norrvalla kl 19.00
 Lö. 16.12 Liljendal Liljendalgården kl 19.00
 Sö. 17.12 Mariehamn Alandica Kultur o Kongress kl 19.00

Förköp: Studioticket, NetTicket, Luckorna, Kungsbokhandeln, Tias Bok, Norrvalla Folkhälsan, Alandica Kultur och Kongress. Priser samt expeditions avgifter hör med din lokala biljett-säljare eller vald nätbutik.

Biljetterna är redan släppta, skaffa din genast. Välkommen.

Aqua Boats
 Peter Hagner
 Bjergavägen 14,
 66140 Övermalax
 Tel. 0500-907 348

Barman Anders Fma

- Timantporaukset ja -sahaukset
- Diamantborrning och -sågning
- Kaikki rakennussaneeraukset
- All byggnadssanering

040 728 7339

Rosenlundsvägen 83, 10710 Snappertuna

Bel Canto
 Kammarkören
 kamarikuoro
 chamber choir

För att stimulera och entusiasmera skapandet av ny högklassig körmusik och därmed berika repertoaren utlyser Kammarkören Bel Canto en

Kompetition

bland finländska tonsättare. Kammarkören Bel Canto och dess förening Kammarkörföreningen Bel Canto Jakobstad r.f. står som initiativtagare och arrangerar för kompositionstävlingen. Kompositionstävlingen är öppen för finländska medborgare eller för i Finland stadigvarande bosatta tonsättare.

www.cantoom

VRK
 VAASAN RAKENNUSKORJAUS
 OY/AB
 VASA BYGGNADSREPARATION

Tel. (06)320 9100

www.vaasanrakennuskorjaus.fi

En lätt och trygg
 dosdispensering
 av mediciner,
 hjälper i vardagen

Anja – doserar lkemedlen tryggt

Anja är ett tryggt och säkert sätt att få sina mediciner färdigt utdelade i dospåsar. Apoteket expedierar de tabletter och kapslar som är patienten använder regelbundet, förpackade i engångsdospåsar för två veckor åt gången. Tjänsten är avsedd för alla, oberoende ålder eller mängd av mediciner. Tjänsten passar både personer som bor själva och personer på servicehem eller i hemvården. Tjänsten sparar tid för vårdpersonalen och garanterar en felfri dosering av mediciner till patienten.

Anja finns redan på nästan 300 apotek. Bekanta dig med Anja!

anja.fi

International Art Gallery

Art Bank

Salvador Dali Private Exhibition
 Inträde / Sisäänpääsy: 10:

Art Bank | 0400 524177
 Köpmansgatan 24, Pargas
 www.artbank.fi

BYGGARE OCH RENOVERARE!

Från Vörs
 Snickeritjänst
 erhålles kvalitets-
 produkter såsom:

- Kök i gammal stil (helträskåp)
- Innertrappor
- m.m., m.m.

Ta kontakt:
 tel. 0500-362 274
 vora.snickeritjanst@agrolink.fi
 www.vorasnickeritjanst.fi

Grönt är gott — rätt saltat

ÄTA TILLSAMMANS

Lunchsedeln är uppfinningen som fått folk att äta tillsammans.

TEXT OCH FOTO:
ROLF AF HÄLLSTRÖM

Finlands framgångar i skolvärlden bygger på pedagogiskt kunnande, men har också triviala förklaringar. Eleverna går ut på rasterna och så serveras skollunch, ingen självklarhet ens i rika länder som Norge.

I paletten lysande sociala finländska uppfinningar ingår också lunchsedeln från år 1975. Skattelättnaden på 25 procent infördes för att folk skulle ta sig en riktig lunchpaus och äta (väl) lagad mat.

Då jag kom till Kyrkpressen som journalist tiotalet år senare hade lunchsedeln redan strukturerat om utbudet.

Den första etniska restauranten Athanasios fanns på

Äta tillsammans

gångavstånd, med sin grekiska krögare som suveränt pekade ut vad man ville äta från den handskrivna menyn. Ännu kortare var vägen till spansk, fransk, mexikansk, japansk, kinesisk eller nepalesisk mat, eller till marthornas hälsoprofilerade restaurang med utsikt över taken eller inhemska Elvira, inskriven i litteraturhistorien av författaren Jari Tervo.

Det betydde tusentals givande bordssamtal som stärkte den kollegiala vänskapen mer än aldrig så fina receptsamlingar. Det är "äta tillsammans" i sin bästa betydelse.

Också i lilla Karis kan man numera räkna in tiotalet lunchplatser som drivs av matmedvetna krögare med ambitioner. Dessutom finns lika många snabbmatställen.

De flesta krögare har varit fiffiga nog att införa pensionärsrabatt. Allt fler lär sig att så mångsidigt kan man inte utfodra sig på egen hand. Det är flyt i branschen också i Västnyland.

Fortfarande är det bra för plånboken att väx-

la om mellan att äta hemma och ute. Pasta med svamp och bacon ingår i pastasäernas standard. Dagens recept är med för grönkålens skull. Trendgrönsaken som går att köpa direkt från odlaren eller genom rekoringen.

Pancetta är en italiensk uppgradering av det som i

Sverige kallas sidfläsk, hos oss heter det väl bacon. Den går lika bra fast den kräver lite krispigare fräsning.

Det finns de som tycker att grönkålen är överhjäpad. Kanske det, ni. Smakgränsen går mellan tillräcklig och otillräcklig saltning. Det kan man bara smaka sig till.

TAGLIATELLE MED GRÖNKÅL

- 350 g tagliatelle
- 200 g grönkål
- 150 g champinjoner
- 100 g pancetta (eller bacon)
- rypsolja
- en vitlöksklyfta
- en chilifrukt (urkärnad och hackad)
- färsk rosmarin, salt och peppar

• skölj kålbladen, skär bort det hårda bladskaftet, lät rinna av och grovhacka sedan.

• lägg de hackade kålbladen i kokande, välsaltat vatten. Låt koka tio minuter.

• efter tio minuter, lägg till tagliatellin, koktid enligt förpackningen.

• skiva svampen tunt och fräs den i rypsoljan, tillsammans med vitlöksklyftan, rosmarinen och den hackade chilin. Tillsätt sedan den tunt skivade pancettan (eller fräs baconbitarna).

• ta bort från värmen, lyft ur vitlöken och rosmarin-kvisten.

• häll av kokvattnet och vänd ner tagliatelli och kål i stekpannan med svamp och pancetta.

• ringla över rypsolja, peppar och salta efter smak.

DET ÄR viktigt att salta rätt för att få smak på tagliatelle med grönkål, svamp och bacon.

fuktgivande handpumpsvålar 500 ml

25 ÅRS
VOTTIS-ÅR

Careline handpumpsvålar torkar inte ut dina händer. Finns i 4 olika dofter: sheasmör, vanilj&äppel, vattenlilja och ros&mysk

13 €

Tabita products Ab | Vasa | www.engedi.fi | Tel:06-3209110

Vi utför det mesta inom:

ENTREPRENAD

Kontakta oss redan idag!

Dikning av skogs- samt odlingsdiken och nyodlingar

Vägsladdning

Är din grusväg full av gropar & ojämnheter?

Vi kan fixa den jämn och fin med traktor och vägsladd.

- Skogsbilvägar
- Villavägar
- Övriga grusvägar

Vi sköter också om slyröjning av dikesrenar!

Vägbyggnad, husgrunder, skogsdikningar, utfallsrensning, odlingsdiken

- Sommar- och vinterunderhåll av vägar
- Service och underhåll, uthyrning av arbetskraft mm.
- Jordtransport med trafiktraktor
- Högläggning

Knipsning av energivirke: energigrip

JCJ LASSFOLK*

Christoffer 040 59 38 045

Fråga offert!

Annonsera i Kyrkpressen!

KP
KYRKPRESSEN

Med en annons når du hela Svenskfinland.
Spara energi och pengar!

Kontakta våra annonsförsäljare:
Ludvig Andersson 044 050 3020, Jonny Åstrand 050 092 4528
Eller via e-post: annons@kyrkpressen.fi
Annonsoffert på www.kyrkpressen.fi

PÅ TVÄREN JOHAN SANDBERG

Kampanj med stänk av ångest

Detta utrymme räcker inte för alla tankar och känslor som #metoo-kampanjen gett mig.

En är snudd på ångest. Främst för att det finns män som är påträngande,

tafsar eller gör sig skyldiga till våldsamma övergrepp mot kvinnor. Men också för de hårda inläggen på sociala medier.

Ingen kvinna ska behöva utsättas för sexuella trakasserier. Det står helt klart. Men det skrämmer mig att det höjs röster att lägga ut

namnet på den man anser vara skyldig. Det motsvarar inte finländsk rättspraxis.

Kampanjen gör mig också mera osäker på hur jag ska bemöta kvinnor i vardagen. Jag vill inte att de ska uppfatta mig fel, för jag varken har eller har haft behov att trakassera någon. Men bå-

de min avsikt och hur den uppfattas är ytterst subjektiva uppfattningar.

Eftersom männen vanligtvis står bakom trakasserier bär de huvudansvaret, också för en förändring. Men ska man åstadkomma något bestående så borde man se det som ett ge-

mensamt problem.

På UMU:s lärjungaträningsskola på Hawaii har man förbjudit uringade och ärmlösa blusar och bikinier. Det av hänsyn till männen. Jag hörde bara en som opponerade sig mot denna regel, en kvinna från Europa. Det här är ingen patent-

lösning. Övergrepp är inte offrets fel och jag håller med om att kvinnor ska kunna klä sig som de vill. Jag vill bara påpeka att det påverkar hur de klär sig.

Kalla mig sedan naiv, gammaldags eller konservativ. Det får jag i så fall bjuda på.

REFORMATIONEN. Det är en imponerande samling teser som eleverna i årskurs sju i Kronoby arbetat fram under skolungdomsveckan. De sextiofem teserna tar upp ämnen som eleverna vill förändra i världen. Teserna visar också hur medvetna trettonåringarna är om problemen i samhället.

Här är sextiofem teser för en bättre framtid

TEXT OCH FOTO:
JOHAN SANDBERG

– En tes är inte bara ett ställningstagande. Tesen uttrycker en vilja att förändra ett missförhållande, säger ungdomsarbetsledare **Tom Wiklund** i Kronoby församling.

Wiklund och **Sabina Skogvall**, ansvarig för ungdomsarbetet inom Kyrkans Ungdom lät eleverna i årskurs sju i Ådalens skola jobba fram egna teser under den årliga skolungdomsveckan som Kronoby kyrkliga samfällighet ordnar. Arbetet med teserna knyter också an till reformationens jubileumsår.

– Det är så här vi vill ha vår framtid, säger **Charlotta Sandkulla**, elev i årskurs sju. Teserna tar upp saker som behöver förändras.

Både Wiklund och Skogvall är överraskade över vilka ämnen trettonåringarna tar upp i sina teser; rörelsefrihet, barnpornografi, barnslaveri, kvinnomisshandel för att nämna några. De tror inte att många är medvetna om hur djupa saker ungdomar tänker på i dag.

Är det har sådant som är aktuellt i tonåringarnas vardag i Kronoby?

– Vi har hört ganska mycket om det. Vi vet att det existerar. Men vi talar inte om det till vardags, säger Sandkulla.

Om ungdomarnas medvetenhet är bra eller dålig har Wiklund inget svar på.

– Det är en bra fråga. Det överraskade oss att medvetenheten kom så tydligt fram. Det är sådant man tycker att ungdomar i den här åldern inte ska behöva tänka på eller vara utsatta för. I nästan varje klass kom det fram, säger Wiklund.

– Jag är imponerad över hur djupt de gick med teserna, säger Skogvall. Att de tänker på sådana saker redan i sjuan och kan plocka upp och formulera problemen.

Hon påminner om de vuxnas roll.

– De har en stor betydelse, säger hon. Som vuxna måste vi vara medvetna om att ungdomar i den här åldern känner till den här problematiken. Och vi måste kunna hjälpa dem.

– Det gäller att möta dem med den information de har. Vi måste bejaka att dagens samhälle är annorlunda än då vi var i deras ålder, säger Wiklund.

Också Skogvall har noterat att ungdomarna i dag är mera medvetna om problemen än för drygt tio år sedan när hon själv gick i högstadiet i Kronoby.

– Även om jag var ganska medveten om vad som hände i världen när jag gick i sjuan levde jag ändå mera i en skyddad bubbla. Dagens högstadielev kommer fortare över information än vad jag gjorde.

Var får eleverna information?

– Från olika håll, säger **Johanna Kattilakoski**. Vi får ganska mycket från nyheterna.

Ni följer med nyheterna?

– Ja, svarar de tre eleverna unisont.

De tycker att det inte var särskilt svårt att komma på teserna. De anser att det var ett roligt projekt där de lärde sig mycket om vad som är dåligt i världen.

Vilka teser tycker ni är de viktigaste av de sextiofem?

– Att alla ska ha pengar och ett hem, säger Kattilakoski.

– Att alla ska ha mat, säger Sandkulla.

– Och lika rättigheter, säger **Lucas Granlund**.

Tom Wiklund konstaterar att ungdomarna oroar sig för hur framtiden ser ut när de blir vuxna.

– De ser de globala orättvisorna och de vill ha en förändring. De vill ha en annorlunda värld då de bli vuxna än vad vi har i dag.

Uppmärksammas i gudstjänsten

Inom ramen för skolungdomsveckan höll Skogvall och Wiklund en lek-

LUCAS GRANLUND, Charlotta Sandkulla och Johanna Kattilakoski är några av eleverna bakom teserna. Sabina Skogvall och Tom Wiklund ledde projektet.

tion per klass i de fyra klasserna i årskurs sju. Arbetet med teserna i klasserna började med en film som Skogvall klippt ihop.

– Den handlade om olika orättvisor i världen. Men filmen var inte alls lika omfattande som elevernas 65 teser. De plockade upp olika saker och vi skrev ner deras egna ord, säger Skogvall.

Eleverna radade upp alla orättvisor i världen som de kom att tänka på och sådant de vill ändra på. Så fick de själva göra sina teser i grupper på två eller tre.

Sedan diskuterades det i klassen vad en tes är och vad Luther gjorde. Luther hade eleverna hört talas om tidigare, men vad reformationen betyder var inte lika klart för alla.

– Alla teser som grupperna kom fram till har tagits med bland de sextiofem, säger Wiklund. En del teser var gemensamma, alla grupper nämnde rätten till mat och rent vatten.

Sjuornas teser kommer att uppmärksammas på sätt eller annat i gudstjänsterna före eller under reformationssöndagen. Kyrkoherdarna i Kronoby, Nerdertil och Terjärv församlingar som hör till samfälligheten har alla visat intresse att få använda dem.

Vecka med trettioåriga anor

Skolungdomsveckan i Kronoby har hållit på i trettio år och Wiklund har varit med sedan starten. Men arbetet med teser är nytt för i år.

– Varje år har vi ett tema. Årets tema är ”Tillsammans”. Det passar bra för det är också skolans tema och temat för Finlands hundraårsjubileum, säger han.

Skolungdomsveckan började i Kronoby efter att Borgå stift lade ner tjänsten som skolungdomspräst i mitten av åttiotalet.

– Då diskuterade församlingarna hur

Tillsammans - för en bättre värld

Alla ska ha ett hem!
 Alla ska ha rätt till mat!
 Alla ska ha rätt till rent vatten!
 Alla ska ha rätt till bra sjukvård!
 Alla ska ha samma rättigheter!
 Alla ska ha rätt till frihet!
 Alla ska dela med sig till de behövande!
 Alla ska ha rätt till trygghet!
 Alla ska ha rätt till religionsfrihet!
 Alla ska ha rätt till utbildning!
 Alla ska ha rätt till lön för sitt arbete!
 Alla ska respektera varandra!
 Alla ska jobba för att terrorismen ska försvinna!
 Alla ska jobba för en rättvisare värld!
 Alla ska få tro på vad de vill!
 Ingen mobbning får förekomma!
 Ingen ska känna sig ensam!
 Ingen tjuvjakt ska få förekomma!
 Alla ska få gratis sjukvård!
 Alla ska ha tillgång till varma och rena kläder!
 Alla ska sträva till att återanvända kläder!
 Alla ska ha rätt till att utföra den aktivitet de önskar!
 Alla ska ha vänner!
 Alla ska ha en trygg uppväxt!
 Alla ska ha frihet att göra egna val!
 Alla ska följa lagar!
 Alla borde få gå och lägga sig utan att vara rädd!
 Alla är lika värdefulla!
 Alla barn som vill ska få gå i skola!
 All barnpornografi ska förbjudas!
 Alla som kan och vill ska ha ett jobb!
 Ingen ska behöva fly från sitt hemland!
 Ingen rasism ska få finnas!
 Ingen ska få använda sin makt på fel sätt!
 Ingen skillnad på grund av hudfärg eller utseende!
 Ingen ska bli slagen i sitt hem!
 Ingen ska behöva begå självmord!
 Inga sexuella övergrepp ska få förekomma!
 Inga våldtäkter ska få förekomma!
 Inga människor ska föras bort mot sin vilja!
 Barnarbetskraft ska förbjudas!
 Barnövergrepp får inte förekomma!
 Barn ska få ha sin barndom!
 Bort med barnslaveri!
 Vi ska inte dumpa skräp från fabriker och företag i hav och sjöar!
 Skräpa inte ner i naturen!
 Sluta förorena världen!
 Sluta med djurplågeri!
 Bort med missbruk av droger!
 Bekämpa brottslighet!
 Kvinnomisshandel får inte förekomma!
 Sluta kriga!
 Världen måste lära sig förhandla med terrorister!
 Pengar borde fördelas mera rättvist!
 Politiker ska använda, inte missbruka sin makt!

arbetet i skolorna ska fortsätta. Samfälligheten och flera andra församlingar beslöt att ordna skolundervisningsveckor. Tillsammans med skolan har vi lyckats hålla den kvar i trettio år, säger Wiklund.

Det är en rätt stor apparat där församlingsanställdas andliga insatser behövs. I både gymnasiet och högstadiet har man ett elevkafé. Dessutom ordnas olika program i de olika årskurserna.

I år jobbade sjuorna med teserna och åttorna spelade världshandels- och skuldspellet som Kyrkans Utlandshjälp distribuerade på åttiotalet. Niora och gymnasiet hade besök av Samuel Erikson som föreläste om Jakten på sanningen.

Till kaféet kan eleverna komma och diskutera och dricka kaffe. Där finns också ett musik- och bokbord med lite kristen litteratur. Intäkterna från kaffeförsäljningen går till skolans elevkår.

- De pengar vi får in under veckan har elevkåren bestämt ska gå till kvinnor som inte har råd att gå i skola, säger Kattilakoski.

- Det är kvinnorna som är mest utsatta, säger Sandkulla.

För Skogvall är det första gången hon deltar som ledare under veckan.

- Men jag har deltagit som elev för jag har gått högstadiet och gymnasiet i Kronoby.

Det är också första gången som Kyrkans Ungdom medverkar under veckan.

- Jag blev inkopplad då jag diskuterat med Tom om de knappa resurserna. Lite senare ringde han och föreslog att jag skulle vara med under den här veckan. Som ungdomsansvarig inom KU är jag gärna med och hjälper församlingen.

Wiklund säger att han inte ensam hade vågat ta itu med det här projektet.

- Det är jätteviktigt för församlingen att få göra ett sådant här projekt varje år. Jag tror att det är "win-win", för skolorna har behov av projekt av utomstående.

FÖRSAMLING. När Helsingforsprästen Halvar Sandell gick i pension lämnade han kyrkan. Nu leder han lilla S:t Martins församling och siktar på att bygga upp en gemenskap för dem som känner att folkkyrkans tröskel blivit för låg och taket för högt.

Lämnade och startade

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

En regnigs söndagsmorgon i Helsingfors. I en bokhandel ett stenkast från Södra kajen har ett tiotal personer samlats till gudstjänst. Bokhandelsbordet har blivit altare, stolar har ställts fram och i det lilla köket puttrar kyrkkaffet.

En ung musikstuderande spelar det första ackordet på digitalorgeln, och församlingen brister ut i sång.

Det är medlemmarna i S:t Martins församling som samlas till veckans gudstjänst. Vid ankomsten har jag fått en lapp med välkomstord, men också en förmaning: "Nattvarden är knuten till en bestående gemenskap och är inte ett individuellt val för dagen." När det blir dags för nattvard är det jag och en annan som sitter kvar i bänken.

Efter gudstjänsten är stämningen hjärtlig. **Halvar Sandell** har klätt av sig sin gyllenglittrande mässhake (beställd från en katolsk webbshop i Polen) och vi äter äppelkaka med vaniljsås.

– Du hade sådan tur som kom just

idag! säger en församlingsmedlem som var särskilt förtjust i dagens predikan.

Egen nattvardsgemenskap

S:t Martin är en nygrundad församling, och den är inte underställd något stift eller någon biskop. Sandell, som länge varit präst i folkkyrkan, har lämnat den, och några av dem som tidigare besökt hans högmässor har följt honom till den nya gudstjänstgemenskap han håller på att bygga upp.

– Vid årsskiftet 2017 trädde jag ut ur folkkyrkan. Då började jag ha fullständiga högmässor, säger Sandell.

Han påpekar att han säkert fått problem med anmälningar till biskop och domkapitel om han valt att stanna kvar i folkkyrkan och gjort anspråk på sitt ämbete där. Men nu gjorde han "rent hus".

Varför gjorde du det?

– Skulle vi utan hinder eller betänkligheter kunna gå i högmässor i de svenskspråkiga församlingarna i Helsingfors skulle det vara orätt av oss att upprätta ett eget altare.

Som det nu är ser Sandell många pro-

blem och hinder med att ha nattvardsgemenskap med folkkyrkan. Kyrkan har liberaliserats, och kontakten till bibelordet saknas, menar han. Dessutom tycker han att bekännelsen måste vara just luthersk. Han vill lyfta fram evangeliet, sakramenten och Kristi reella närvaro i nattvarden element. Han menar att dagens folkkyrka inte står för den kontinuiteten.

– Den inriktning som folkkyrkan valt avviker från traditionell kristen tro, dessutom är den så pluralistisk att man blir utlämnad. Det är viktigt att kyrkan är ett hem. Det är därför vi har präster, för att de ska kunna ägna sig åt Guds ord så att andra människor, som är upptagna av olika kallelser och arbeten i veckan, kan få av den som har koncentrerat sig på Gudsordet. Det kräver ett inträngande. Det finns ett esoteriskt element i den kristna tron, det är nånting att bli invigd i.

Han är kritisk till att den anglosaxiska världens kristendomstyp fått så stor genomslagskraft. Han ser det också som problematiskt att den karismatiska rörelsens uttryck fått spridning.

"Man har egentligen på ett orättvist sätt fokuserat på frågan om kvinnliga präster och inte brytt sig om manliga villolärare."

Halvar Sandell

– Det leder till att det blir väldigt mycket psykologiserande kring tron, att tänka på hur man känner. Den lutherska tanken är att det som är viktigt för oss i tron är det som kommer till oss utanför oss själva. Vi har en traditionell gudstjänst, med en predikan som är en monolog som utgår från en bibeltext. Nattvarden är central, och vi betonar att vi är döpta. Det som finns utanför individen ska bära henne i tron. Känslor och erfarenheter är något som kommer i efterhand.

Att församlingens slutna nattvardsbord kan upplevas som suspekt förstår Halvar Sandell.

– Men det är kyrkans egentliga tradition, så har det varit i kyrkans historia från första början, fram till 1900-talet.

Manliga villolärare

Halvar Sandell blev i tiden prästvigd av **John Vikström**. Som Sandell ser det står inte Vikström i den rätta lärosuccessionen, men han betraktar ändå sin prästvigning som giltig.

Själv har han idag en lång karriär som präst i folkkyrkan bakom sig. Han har

I EN bokhandel i centrum av Helsingfors samlas den församling som leds av Halvar Sandell. – Våra bibelstudier och katekesundervisning brukar samla även andra än dem som är gudstjänstfirare, säger han.

En exklusiv grupp blir sällan stor

FÖRSAMLING. Nattvardssynen gör S:t Martins församling till en sluten församlingssamfund – och en sådan har sina avigsidor.

TEXT: SOFIA TORVALDS

Biskop Björn Vikström säger att han står främmande för den församlingssyn och den syn på kyrkotukt som S:t Martins församling representerar (se artikeln på samma uppslag).

– Men jag har jag inte något behov att svartmåla den. Tvärtom hoppas jag att den kan bli till välsignelse för kristna som av olika orsaker uppskattar en sluten församlingssamfund.

Han påpekar att föreställningen om ”rena” nattvardsbord som är öppna endast för de rätttroende har förekommit inom vissa pietistiska väckelserörelser och inom en del av frikyrkorna.

– Den tanken har vanligen avvisats inom de lutherska kyrkorna, med hänvisning till att kraften i instiftelseorden uttalade på Jesu uppmaning är det avgörande, inte prästens eller de andra nattvardsgästernas tro eller moraliska kvaliteter.

Enligt bekännelseskriterierna finns det en självavvärdande poäng i att viska kunna lita på verkan hos dopet och nattvarden oberoende av sådana bedömningar, säger biskopen.

– Annars finns det en risk att vi fastnar i ett ständigt ältande av vår egen tro och världighet samt våra medkristnas leverne, och glömmer att vi ska fokusera på vad Kristus har gjort för oss.

Inne eller ute

Peter Nynäs, professor i religionsvetenskap vid Åbo Akademi, ser liknande problem och definierar S:t Martins församling som en kombination av fundamentalism och konservatism, men också högkyrklighet.

– Diskussionen om nattvardsgemenskap på församlingens hemsida är belysan-

PETER NYNÄS säger att det finns stor mångfald inom det religiösa fältet, men också konkurrens. FOTO: ARKIVBILD

de. Man är ju inte självklart välkommen in i den, endera är man innanför eller också är man utanför. Det tycks förutsättas att medlemmarna inte deltar i den evangelisk-lutherska kyrkans nattvard eller i andra nattvarder. Allt det här visar att man försöker bygga en stark auktoritet och hierarki i församlingen. I praktiken blir den en exklusiv grupp av människor.

Nynäs påpekar att det idag växer fram många olika typer av nya rörelser, och många olika former av verksamhet inom de existerande rörelserna. Det leder till mångfald, men också till konkurrens.

– Det finns forskning som tyder på att vissa kristna rör sig vant mellan olika typer av församlingar och sammanhang, dels kanske fundamentalistiska och högkyrkliga, dels karismatiska. Den nedvärdering av känslor som förekommer inom vissa konservativa grupper kan jag själv tycka är problematisk, eftersom den leder till att människor inte har rätt att lyssna till sig själva, bedöma vad som är värdefullt, viktigt eller problematiskt. Det är en maktutövning, en form av överväld.

Välkomnar familjen

Att Missionsstiftet har en stark ställning i Finland kopplar Nynäs ihop med det starka pietistiska arvet i vårt församlingssliv.

Till dem som undrar varför yngre människor eller barnfamiljer känner sig dragna till Missionsstiftets församlingar säger Nynäs att det är en fördom att gemenskaper av den typen enbart skulle vara fördömande och förtryckande.

– Det är en snedvriden syn, för om man lyssnar till dem själva motiveras en del av en omsorg om individ och samhälle. Där finns den viktiga tanken om risken att samhället utvecklas på ett negativt sätt, att vi måste delta i samhällsbyggandet eller byggandet av den kristna gemenskapen. Det är en form av omsorg. Också här finns det rum för olika personligheter och behov.

Han påpekar också att det inom den nyliberala världen kan kännas svårt att hitta in i samhället och den omgivande kulturen som familj.

– En mindre församlingssamfund erbjuder ganska fina möjligheter till det, särskilt om den står för vissa ideal och värderingar man också värnar om.

Ändå tror Nynäs inte att det är en så stor skara av dem som kanske lämnar kyrkan som gör det för att gå med i en församling av S:t Martins typ.

– Jag tror inte att de kommer att växa mycket eller att det kommer att finnas många av dem. Det finns en konkurrenssituation på det religiösa fältet idag, med många sammanhang där man också kan komma och gå som man vill.

eget

också – som känt – länge varit missnöjd med den väg folkkyrkan gått.

Om de frågor du varit missnöjd med varit avgörande för dig hade du väl lämnat kyrkan tidigare?

– Jag kämpade på och upplevde mig vara i ett dilemma. Det är klart att det jag är familjefar och försörjningsskyldig också hade betydelse. Det fanns krassa mammonsfrågor. Också en sådan sak att jag aldrig skulle ha vilja ställa en liten, ny församling i den situationen att den skulle bli ansvarig för min ekonomi.

Sandell är känd som motståndare till kvinnliga präster. Det är han fortfarande, ändå tycker han att det blivit onödigt stort fokus på just den frågan.

– I ett pluralistiskt läge där många läror härskar har man egentligen på ett orättvist sätt fokuserat på frågan om kvinnliga präster och inte brytt sig om manliga villolärare. De har på något sätt fått förlåtelse på grund av sitt kön.

När du säger ”manliga villolärare”, vad tänker du på då?

– De som lämnat bibelordet. De som

inte ens förenar sig i trosbekännelsen som vi läser den. Som tänker på något annat när vi säger ”född av jungfru”, som tänker något annat när vi säger ”kroppens uppståndelse”, som inte vill acceptera saker och ting som inte stämmer med den normala erfarenheten. Det här tänkandet har en stark position i folkkyrkan, och det vet alla.

Han känner sig lättad över att inte behöva förneka sin identitet.

– Det är skönt att inte ha en front i församlingen. Kyrkan ska alltid förstå att den kan vara angripen av det omgivande samhället och världen, men frontlinjen ska inte gå genom kyrkan.

För tillfället är S:t Martin en självständig församling, sin egen grundlighet, men den har i princip nattvardsgemenskap med missionsstiftets församlingar. I framtiden tror Sandell att det är möjligt att hans församling blir Evangelisk-lutherska Missionsstiftets fjärde svenskspråkiga församling.

Församlingens webbadress är www.stmartin.fi

VAD ÄR MISSIONSSTIFTET?

• **Missionsstiftet heter** officiellt Evangelisk-lutherska missionsstiftet i Finland. Stiftet grundades av församlingarna inom Finska Lutherstiftelsen och tre andra församlingar år 2013. Det leds av biskop Risto Soramies och har 32 församlingar över hela Finland, varav tre svenskspråkiga. Stiftet har 1842 medlemmar (statistik från år 2016).

• **Drivande kraft** bakom bildandet av Missionsstiftet har varit Finska Lutherstiftelsen, som år 2005 anslöt sig till Missionsprovinsen i Sverige och Finland.

• **Missionsstiftet anser** sig vara den evangelisk-lutherska kyrkans verkliga arvtagare i Finland, ett stift som ”fortsätter den luth-

erska tro och det lutherska liv som verkat i Finland”.

• **Biskoparna** i den evangelisk-lutherska kyrkan tog klart avstånd från missionsstiftet då det grundades. Deras poäng var att missionsstiftet inte kan verka som en kyrka i kyrkan. De kyrkliga förrättningar som missionsstiftets präster utför är inte den evangelisk-lutherska kyrkans. Församlingarna ska enligt biskoparnas anvisningar inte öppna sina utrymmen för missionsstiftets verksamhet, och en präst i den lutherska kyrkan kan inte heller vara präst i missionsstiftet.

(Källor: Wikipedia, Kyrkpressen, Missionsstiftets hemsida)

ELLIPS

Känslspråk

Efter en av Klockrike-teaterns föreställningar av Susanne Ringells pjäs *De langerhanska öarna* får publiken stanna kvar för en diskussion med pjäsens skådespelare **Stina** och **Ylva Ekblad**.

Av förklarliga skäl blir det frågor om pjäsens drömliga och lekfulla innehåll och om syskonrelationerna i pjäsen. Men frågan om språk dyker också upp. Ringells pjäs är en hejdlös lek med ord och formuleringar, dessutom en mycket underhållande sådan. Hade den gått att spela på dialekt? undrar någon i publiken som tidigare sett Ylva Ekblad agera på Solfdialekt. Nja, säger Stina Ekblad, men avslöjar sedan att hon ofta översätter repliker till dialekt i sitt arbete med att öva in en roll. Det gör hon för att komma åt känslan i repliken, för att hon inte kan förstå sig på dialekt.

Efteråt tänker jag på artister som efter att ha skrivit låtar på engelska övergår till att skriva på svenska och ofta talar om upplevelsen av ärlighet. På engelska kan man gömma sig bakom orden, men inte på svenska – framför allt inte på Solfdialekt, om man är Stina Ekblad.

Dialekterna upplever något av en renässans. Från att ha varit något man gärna skulle vänja sig av med och gömma undan har de blivit trumfkort och varumärken. **Richard Eklund** och **Månskensbonden** skriver poetiska poptexter på Närpes- och Kvevlaxdialekt medan KAJ använder sin dialekt för att skapa humor. Stina Ekblads kommentar påminner mig om att dialekten handlar om mer än ett unikt varumärke i individualismens tidevarv. Den är en språkvariant som för många är det första modersmålet: Känslornas och det uppriktiga språk.

Allt, säger Stina Ekblad, kan man ändå inte säga på dialekt. Inte det högstämda, inte "jag älskar dig".

– Jo, protesterar systemen. "Ja elsker de."

• ERIKA RÖNNGÅRD

UPPLEVELSER. I en sekulär och turbulent tid kan miraklen kännas fåräknade och andliga upplevelser långt borta. Men de kanske är närmare än vi tror. Kanhända i en tavla eller i ett musikstycke?

Utforskar konsten och andlighetens gränsland

TEXT: HEIDI HENDERSOON

ILLUSTRATION: MALIN AHO

Har du någonsin blivit djupt tilltalad av ett konstverk eller haft en personlig estetisk upplevelse? Det är ett lager av andlighet som både konst- och religionsforskarna nu börjar glänta på locket till. *Öppningar till det numinösa: Skärningspunkter mellan religion och estetik i det sekulära samhället* är namnet på en storsatsning vid Lunds universitet som filosofiskt och idéhistoriskt analyserar släktskapet mellan två grundläggande mänskliga erfarenheter – den religiösa och den estetiska upplevelsen – inom ramen för dagens sekulära, mångkulturella samhälle.

– Var slutar det estetiska och var

börjar det religiösa? frågar **Jayne Svenungsson**, professor i systematisk teologi, som hoppas att projektet ska kunna luckra upp gränserna mellan de två och bredda både andligheten och estetiken.

Historiskt sett har estetiska och religiösa upplevelser varit väldigt knutna till varandra, men i takt med sekulariseringen och moderniseringen började de så smått glida isär och bli skilda enheter. De rationaliserades till kategorier; världsreligioner och konståbegrepp. Och lite av magin som de skapade – när de ännu inte var namngivna – kanske klingade av.

– Vad vi försöker adressera här är en erfarenhetsvärld som inte behöver stängas in, säger **Max Liljefors**, professor i konsthistoria och visuella studier.

MAX LJLJEFORS och Jayne Svenungsson analyserar släktskapet mellan två grundläggande mänskliga erfarenheter; den religiösa och den estetiska upplevelsen.

Och kanske kan en bättre insyn i den estetiska upplevelsen också ge en större uppskattning för den religiösa historien vi bär med oss in i en sekulär värld.

– Vi har ett rikt mytologiskt och existentiellt arv men också den här föraktande synen på religiositet. Genom att luckra upp och avdramatisera detta kan man också kanske som sekulär människa återuppleva de religiösa berättelserna, säger Svenungsson.

En öppning in i moralen

Ett vassare estetiskt öga kanske också kan öppna upp för en vackrare, och till och med hållbarare, värld.

– Att försjunka i betraktandet av ett skönt föremål är det första steget till att förundras över allting i tillvaron, säger Jayne Svenungsson som kall-

Ett Indien i förvandling

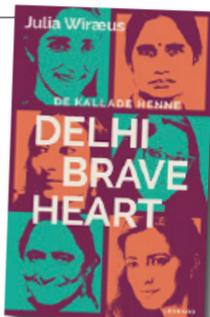
BOOK

De kallade henne Delhi Braveheart

Författare: Julia Wiræus
Förlag: Leopard 2017

Julia Wiræus reportagebok *De kallade henne Delhi Braveheart* tar avstamp i den omtalade bussvåld-

täkten som skedde i slutet av 2012. Wiræus är frilansjournalist och har vistats i Delhi sedan 2011. I sina reportage låter hon läsaren möta kvinnor i Indien men ger också nödvändig bakgrundsinformation om det indiska samhället, om traditioner och lagstiftning.

Allt handlar inte om de direkta efterdyningarna av de protester som våldtäktsfallet ledde till. Wiræus träffar också transpersoner och diskuterar Indiens lagstiftning kring det tredje könet med dem, hon möter en kvinna som drabbats av syraattacker och

sätter sig in i indiska dejtingappar och äktenskapsförmedling.

Wiræus reportage är väl-skrivna, om än med onödigt många korrekturfel i ett par av dem. Ibland blir det svårt att hålla reda på de personer som återkommer i flera av texterna. Här kunde Wiræus ha underlättat för läsaren genom att knyta texterna närmare varandra i stället för att publicera dem som självständiga helheter sammanhållna av

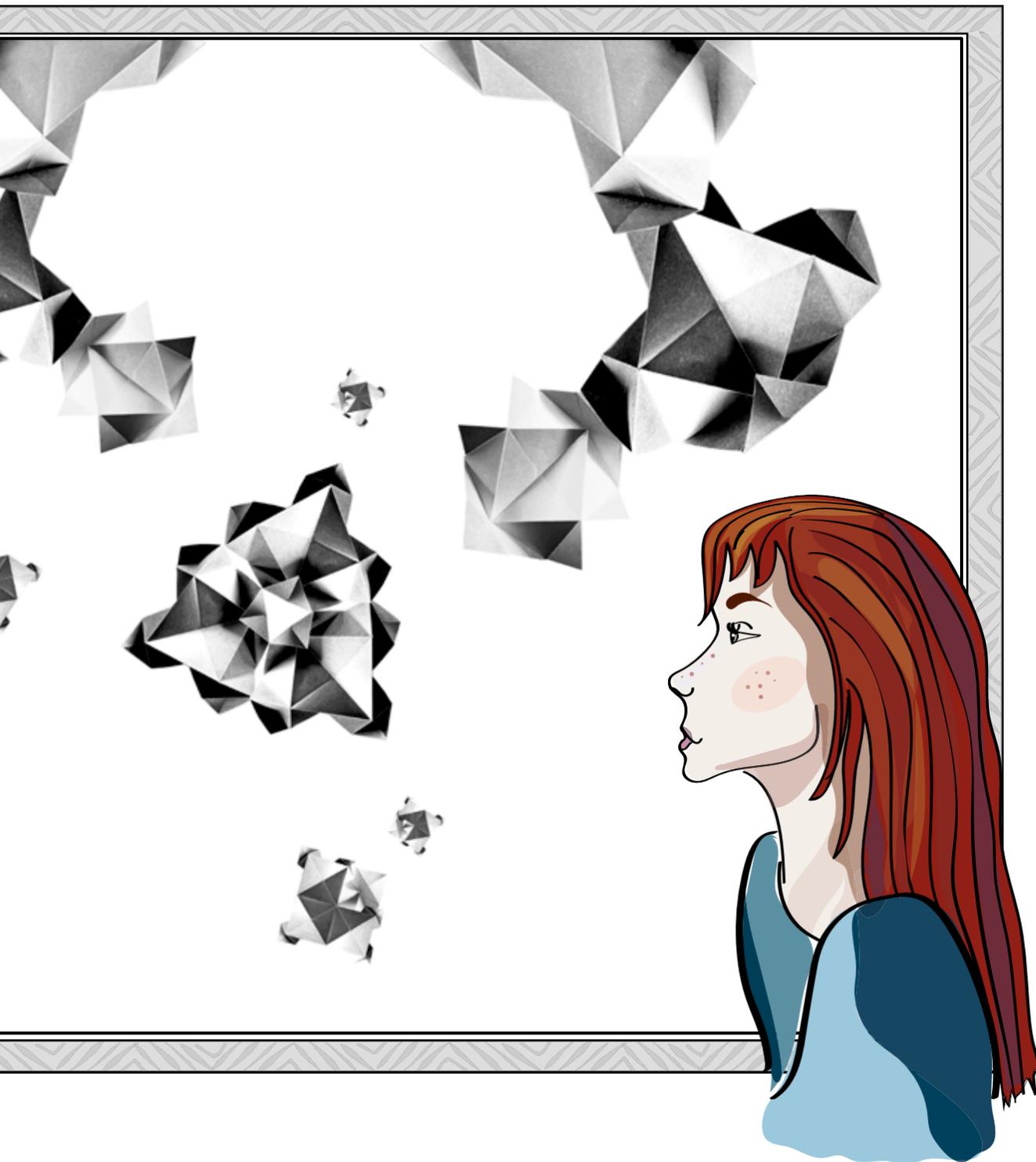
sitt tema.

De kallade henne Delhi Braveheart är ändå ett på många sätt intressant möte med ett Indien i förändring. Många av de personer som Wiræus talar med vittnar om sin upplevelse av att leva i två världar – att delsvilja leva ett fritt liv och göra egna val, dels inte vilja göra familjen besviken genom att avvika från till exempel traditionen med arrangerade äktenskap.

Kvinnorna i Indien må le-

va i en annan kultur, men många av de problem de möter känns bekanta för kvinnor över hela världen. Som skådespelaren Mallika Taneja säger i boken: "Alla kvinnor får höra att vi borde skämmas över oss själva eller skyla våra kroppar. Männerna får aldrig höra samma sak. Ingenstans i världen får kvinnor höra att de är vackra och ska föra sin skönhet, oavsett hur de ser ut."

• ERIKA RÖNNGÅRD

lar det "egoismens tillbakaträdande".

Det är ett slags transcendent tillstånd som kan agera som en öppning in till moralen, konstaterar hon och får medhåll av Liljefors som tror att den öppningen kan glänta på dörren till en grönare framtid. Han kopplar till tankar om människans påverkan och ett ekologiskt hållbart samhälle.

– Genom estetiken kan man titta närmare på vilka drömmar och strävanden som kan driva ett sådant samhälle. Man kan se konsten som en skola för att betrakta också andra saker. Att lära känna skönhetsens väsen.

Svenungsson säger att konstbetraktande kan användas som en teknik för "själslig daning" – att i en tid av icke-förundran, distraktion och smarttelefoner väcka förundran för det lilla och det vackra.

– Att kunna se det komplexa.

Andlig förankring

Duon tror även att forskningen kan ge intressanta svar på den nuvarande "spirituella krisen".

– Man brukar ju dela in hälso-begreppet i fyra delar. Den fysiska, mentala, sociala och den andliga hälsan. Det andliga har här inget med konfessioner att göra utan kan liknas vid en existentiell förankring i varandet, säger Liljefors som tror att en kultivering av konstupplevelser kan bidra till en förbättrad andlig hälsa.

Bortom en fyrkantig diskussion

Projektet, som finansieras av LMK-stiftelsen i Lund, fortgår i fyra år och tacklar temat genom att undersöka människans direkta erfarenheter av konst som går genom sinnena.

– Den kroppsliga upplevelsen, säger Svenungsson.

Med det hoppas man gå bortom teori och i stället ta ett nytt grepp om väsenslikheten mellan den andliga och den estetiska upplevelsen. Och förhoppningsvis kultivera en lite större förståelse för oss själva och vår omvärld – inte minst den religiösa – i en tid av mångkulturalism och oroligheter.

– Diskussionen idag kring religion är fyrkantig. Vi vill långsiktigt att projektet ska bidra till en mer nyanserad diskussion som tar sig an kritiska frågor om till exempel var det religiösa börjar och slutar. Vi ser religion hos "de andra" men inte hos majoriteten av den svenska befolkningen – men stämmer det verkligen? säger Svenungsson.

In i huvudet och ut igen

BOK

Oro. Att leva med tillvarons ovisshet

Författare: Anna Kåver
Förlag: Natur & Kultur
2017

ett sätt som gör det tydligt att vi alla är drabbade – men en del av oss värre än andra. Själv upptäckte jag under läsning-

Härmdagen läste jag en mycket lång och mycket välskriven artikel i New York Times. Rubriken löd: Varför lider fler amerikanska ungdomar än någonsin av allvarlig ångest? Svaret är inte entydigt, men kunde kanske sammanfattas så här: Eftersom allt som är skrämmande kommer oss så mycket närmare på grund av nätet. För att vi jämför vår framgång med andras. Och för att det är så mycket lättare idag att undvika socialt kne-piga situationer – med hjälp av sociala medier.

Vi lever i samma värld som de amerikanska ungdomar som ligger i fosterställning på sina sovrum, förlamade av sina egna förväntningar och skrällen över att inte uppfylla dem. För den orosbenägna föräldern kändes det antagligen som en skänk från ovan att kunna placera en telefon i handen på sitt lilla barn och sedan skicka ut det i världen. Det hemska började när ungen inte svarade.

Oro i oss är ett ständigt kontrollerande, som en känsla av tyngd och depression, av meningslöshet och sömnlöshet. Författaren och psykologen **Anna Kåver** bennar omsorgsfullt ut orons fysiologi i boken *Oro. Att leva med tillvarons ovisshet*. Hon synar oron ur ett psykologiskt, biologiskt och existentiellt perspektiv. Vad som helst kan drabba oss när som helst. Hur ska vi leva med den insikten?

Kåver skriver om oro på

en (till min stora förvåning) att jag inte var så orolig som jag trodde, för någon annan är insikten kanske den motsatta. Oro, skriver Kåver, är ett sätt att fly från hjärtat in i sitt huvud. Tankeverksamheten blir en distraktion som skyddar från obehagliga känslor man skulle kunna hamna i, till exempel skam, skuld, rädsla eller sorg. Liksom det mesta dåliga vi sysslar med har oron också sina fördelar.

Hon slår ett slag för den existentiellistiska filosofin och skriver om att leva autentiskt, i motsats till att leva ett liv på autopilot. Det som jag saknar i det här kapitlet är den uttryckligen religiösa erfarenheten. Kåver verkar vara på väg dit, men kommer inte fram, och det är synd. De flesta som tror vet mycket om att ge ifrån sig sin oro, och jag noterar intresserat att en av de kroppsställningar Kåver rekommenderar är vanlig i lovsångssammanhang och bön.

I artikeln i New York Times kureras ungdomarnas ångest genom att de tvingas möta det de är mest rädda för. Kåver är inne på samma linje: Sluta undvika. Anta utmaningar. Ta större risker.

Det svåra är att tänja på sina trygghetsgränser och redigera sin skräckfantasi bara för att ha läst att man borde. Men redan insikten om att fantasierna går att redigera än ju en början.

■ SOFIA TORVALDS

ATT JOBBA med oro kräver också ett existentiellt grepp, menar psykologen och författaren Anna Kåver.

Ekrem redaktör för ordspråken

RÄTTELSE. Ordspråks-samlingen *Många krokare i längdansen* presenterades i Kyrkpressen den 19.10. Tyvärr hade informationen om bokens redaktör fallit bort. **Carola Ekrem** har sammanställt och presenterat ordspråken och talesätten i boken. Redaktionen beklagar misstaget.

Våren 2018 kommer SLS också att lansera en data-

bas med närmare 19 000 ordspråksvarianter på dialekt. Databasen kommer att hittas på adressen ordsprak.sls.fi. Där kommer man att kunna söka både enligt ämnesord, ort och tema för ordspråken.

Jaga Lutherankor i Åbo

ANKJAKT. Söndagen den 29 oktober startar en stor ank-jakt i Åbo. 500 badankor i Luthermundering finns utspridda runt Åbo domkyrka och i Kuppisparken, och från klockan 9 på morgonen får man jaga efter dem.

Efter klockan 12 kan man hitta ankor också i huvudbiblioteket. Man får behålla de ankor man hittar.

Ankjakten är startskottet för reformationsveckan (30.10–5.11) i Åbo. På veckans program står också teaterföreläsningar, musik, diskussioner och guidade turer. Veckan avslutas i Logomo med reformationsårets huvudfest söndagen den 5.11 klockan 15.

Mixa & Matcha

MEDTÄVLARE: PETRA LAITI

Namn: Petra Laiti.
Ålder: 22.
Yrke och/eller titel: Studerande, medlem i SHS styrelse och ordförande för Sameungdomarna.
Hemort: Helsingfors och Enare.
Favoritmat och -dryck: Tror min favoritmat för tillfället är sushi, min favoritdryck är kaffe.
Lyssnar helst på: På podcasts.
Rekommendera en bok!: Sagan om ringen.
Skulle vilja resa till: Lofoten.

Tråkigaste sysslan i hemmet: Diska.

Min åsikt om frågesporter: Jag tycker om frågesporter för jag gillar att testa mig själv.

Höjdpunkt från den gångna hösten: Det var nog att se Blade Runner. Det var en riktigt bra film.

Om jag vore en biblisk person skulle jag vara: Måne jag inte skulle vara ett djur på Noaks ark.

Slogan eller motto: Tappert framåt!, brukar min mamma säga.

FRÅGESPORTSRESULTAT: 21/25

FLYGRUTT & UNGEFÄRLIGA FLYGTIDER

a) Helsingfors-London	1) 1 timme 40 minuter
b) Helsingfors-München	2) 2 timmar
c) Helsingfors-Berlin	3) 2 timmar 30 minuter
d) Helsingfors-Barcelona	4) 3 timmar 10 minuter
e) Helsingfors-Warszawa	5) 3 timmar 55 minuter

Resultat: 5/5

VANLIGA FINLÄNDSKA EFTERNAMN & BRANSCH DÄR FÖRETAG MED SAMMA NAMN VERKAR

a) Korhonen	1) Bilar
b) Lindström	2) Textilier
c) Laakkonen	3) Fibrer
d) Peltonen	4) Skidor
e) Suominen	5) Möbler

Resultat: 3/5

FINLANDSSVENSKA TIDNINGAR & CHEFREDAKTÖR

a) Ny Tid	1) Stefan Holmström
b) Hufvudstadsbladet	2) Susanna Ilmoni
c) Kyrkpressen	3) Niklas Nyberg
d) Åbo Underrättelser	4) Janne Wass
e) Vasabladet	5) May Wikström

Resultat: 3/5

HOTELLKEDJOR & HEMLAND

a) Ibis	1) USA
b) Scandic	2) Frankrike
c) Four Seasons	3) Sverige
d) InterContinental	4) Storbritannien
e) Marriott	5) Kanada

Resultat: 5/5

FINLÄNDSKA LANDSKAP & FOLKMÄNGD

a) Egentliga Finland	1) Ca 75 000
b) Satakunta	2) Ca 180 000
c) Lappland	3) Ca 220 000
d) Kajanaland	4) Ca 410 000
e) Norra Österbotten	5) Ca 475 000

Resultat: 5/5

SVAREN:
Flygrutt & Ungefärliga flygtider: a-4, b-3, c-2, d-5, e-1
Vanliga finländska efternamn & bransch där företag med samma namn verkar: a-5, b-2, c-1, d-4, e-3
Finlandssvenska tidningar & chefredaktör: a-4, b-2, c-5, d-1, e-3
Hotellkedjor & Hemland: a-4, b-3, c-5, d-4, e-1
Finländska landskap & folkmängd: a-5, b-3, c-2, d-1, e-4

Kom och titta, fan det vara... 2000
Tomten Kommer!
Att få bingor och vinnor är viktigt för barn. Tillkommer du är efter är det till att du mest sköta barnen för att påbörja. Ölöggen hos barnen är obekant. I år är vi också lite speciell! - eller inte?
Vi på Hoppets stjärna och vår utbildade Tomten Sam är redo att hjälpa barnen med dig sprida glädje till dem som har det svårt.

Hoppets stjärna
www.starhope.fi
info@starhope.fi
Hoppets stjärna rf
Torjubenavägen 7 A
64200 Närpes
09-225 9098

FINLANDS STÖRSTA FÖNSTER- & DÖRRLAGER
BILLIGASTE!
LEVERANS GENAST!
NORDIC sale
Granvågen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

Visste du att...

du kan lämna in din hyresannons via webben?

När du lämnar in via webben sparar du också serviceavgiften på 5 euro.

www.kyrkpressen.fi

Julmarknadsresa till Lybeck 2-6.12

Vi åker med Finnlines till Travemünde och med egen buss till marknaden

Närm.info och anm.: Catharina Hindrén 0503281209

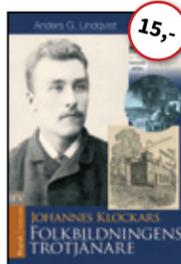
Arr. WIKSTRÖMS BUSSTRAFIK Ab
www.wikstromsbustrafik.fi

www.kyrkpressen.fi

UPPLEV AFRIKA!
Se Senegal!

KVARNEN
Om du ännu inte fått chansen: här är den! Läs och res med Kronoby folkhögskola (och Bengt och Mona Häggblom) i februari 2018. Närmare info: se www.kvarnen.fi

Höstens SFV-biografier

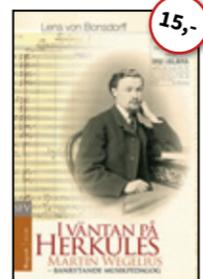
Folkbildaren **Johannes Klockars** (1867–1932) levde då det unga Finland insåg utbildningens betydelse för en större medborgarjämlikhet. Hans arbetsfält var nya skolor, föreningar, tidningar, handböcker – och ett utvidgat samarbete på ett brett kulturfält. **Anders G. Lindqvists** heltäckande biografi visar att Klockars var en idealist, men ingen världsfrånvärd drömmare. Han åstadkom mycket, tack vare en imponerande arbetskapacitet och produktivitet.

Böckerna lanseras på Bokmässan i Helsingfors 26.10.2017

Martin Wegelius (1846–1906) grundade Helsingfors Musikinstitut, föregångaren till Sibelius-Akademien. Men hans egna ambitioner som tonsättare och dirigent överskuggades av personliga motsättningar under det nationella identitetssökandet i slutet av 1800-talet. **Lena von Bonsdorffs** biografi visar att Martin Wegelius envisa kamp i ett svartvitt ideologiskt klimat kan vägleda oss även i dagens polariserade identitetsdiskussion.

Beställ på redaktion@sfv.fi eller 09-6844 570 eller fråga efter böckerna i bokhandeln. Läs mer om biografiserien på www.sfv.fi/bok

Vi vill förebygga psykisk ohälsa

Psykosociala förbundet är en ideell och riksomfattande organisation som stöder personer med psykisk ohälsa. Med hjälp av gåvor, donationer och testamenten kan vi arbeta mer förebyggande. Testamentera för ett mer välmående Finland i framtiden. Tack för ditt bidrag!

Mer info: www.fspc.fi eller 050-525 1243

UR EVANGELIET

”När ni kommer till en stad där man tar emot er, ät då det som sätts fram, bota de sjuka som finns där och säg till folket: Guds rike är snart hos er.”
Läs mera i Luk. 10:1–12.

OM HELGEN

Utsända för att vittna

Jesus förkunnade Guds rike som en gåva. Han förlät också de svåraste synder. Jesus sänder ut de sina i världen för att de skall vittna om denna nåd och tjäna människorna i hans namn. Den kristne är ett Frälsarens sändebud, ”en Kristus för sin nästa”.

RUNT KNUTEN

”Tu äst bådhe godh och mild.”

Högmässa med psalmer ur 1695 års psalmbok i Johanneskyrkan i Helsingfors sö kl. 12.

LUST ATT VARA MITT I SMÖR ÖGAT - NÄR ER FÖRSAMLING HAR NÅGOT EXTRA PÅ GÅNG?

Platsen i högerkryssat ger annonsören synlighet i hela landet, fri utformning och fyrfärg i storlek 81 x 55 mm för bara 150 euro inklusive moms!

Gäller endast församlings- och kyrkligt relaterade annonser.

← 2 X 55 / PRIS 150 €

INSIDAN

Ansvarig redaktör:
Erika Rönngård,
040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!
Ludvig Andersson 044 050 3020, ludvig.andersson@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi
Kyrkliga annonser: 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi

BETRAKTELSEN CAMILLA EKHOLM

FOTO: MARKUS EKHOLM

”Hoppa, jag tror på dig!”

DE ÄR systrar. Ibland tänder det till och de tar ihop. Ibland är det harmoni. Så som det är med syskon. Den ena system är rätt impulsiv, den andra mera försiktig, men båda trygga med varandra. Den här dagen var vi i skogen. Det var inte den raka stigen som gällde utan de utforskade och klättrade. Den ena hoppade lätt ner från en stor sten. Den andra tvekade. Hoppet var högt. ”Du klarar det nog, jag tror på dig”, sa den som redan var nere. Och den andra hoppade. Andra gånger har jag sett och hört stödet gå åt andra hållet, då den andras styrkor kommit fram.

I Jesus är vi syskon. Var mina sändebud, säger Jesus. Gå ut i hela världen. Hjälp varandra och vittna om nåden i Kristus. Den nåd som är liv och som föräldern vill att precis varje älskat barn ska få del av. Se, upptäcka, beröras av. Hur olika är inte vi,

Jesu följeslagare! Ibland tänder det till. Vi har svårt med olikheterna.

Bäst är de stunder då vi minns och följer Jesu ord om att vi alla behövs, för skörden är stor och vi har samma kraftkälla. De stunder är alldeles speciellt värdefulla då vi som syskon ropar åt varandra, ”Du klarar det nog, jag tror på dig”. Jesus leder oss över alla stockar och bäckar och puffar oss upp på höga berg om det behövs. För säg den vars liv bara skulle gå rakt, vara utan hinder och svårigheter. Ibland måste vi hoppa, då ger Jesus oss kraften att göra det. Den styrkan och tryggheten får vi av Jesus, men uppmuntran och stödet behöver vi också få av våra medmänniskor. Var en Kristus för din nästa.

■ CAMILLA EKHOLM

Camilla Ekholm är kaplan i Sibbo svenska församling.

I dag tänker hon på hur viktigt ett uppmuntrande ord kan vara och hur det kan ge oss mod och kraft.

Hennes tips: Tänk frimodigt på vilka dina styrkor är. Göm inte undan dem utan använd dem dig själv och andra till glädje. Tänk om det är just ditt unika sätt att vara ett Kristi sändebud på!

#bönetwitter

Gud, vi är dina sändebud. Tack för att det är du som leder och bär. I din ledning kan goda ting, under och möten ske.

Följ Kyrkpressens bönetwitter på sökordet #bönetwitter
Veckans tweet är skriven av Camilla Ekholm.

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
5 Mos. 31:6–8

ANDRA LÄSNINGEN
Kol. 1:9–11

EVANGELIUM
Luk. 10:1–12

Tjugoförsta söndagen efter pingst.
Temat är ”Jesu sändebud”.

PSALMFÖRSLAG

429, 896, 897, 430 (N).
Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

KLARSPRÅK

Tacksägelse kallar man den stund i söndagens gudstjänst eller högmässa som vi ägnar åt att komma ihåg församlingsmedlemmar som nyligen avlidit. Vi tänker med tacksamhet på dem som nu har lämnat vår jordiska församlingsgemenskap.

Det vanliga är att man håller tacksägelse för den person som avlidit söndagen efter begravningen. De anhöriga får ofta en inbjudan till tacksägelsegudstjänsten.

KALENDERN
27.10–2.11

DOMPROSTERIET

■ **BORGÅ**
LÖ 28.10 KL. 18: INTERNATIONELL MÄSSA i taizéstil, Eisentraut–Söderström, Juhana Sihvo, Tollander. Testund.
SÖ 29.10 KL. 10: GUDSTJÄNST i Kullo bykyrka, Björholm–Kallio, Söderström
KL. 12.15 OBS! HÖGMÄSSA i domkyrkan, Smeds, Puska, Söderström, Tollander, Nina Fontell, Anna Henning–Lindbloms gudstjänstgrupp. I mässan framförs Karin Runows musikal Luthers ungar av de östnyländska barnköreerna Diskanten, Barnklängen, Lovisaklängen med band och nunnekör.
12.11 kl. 13.30: FARSDAGSLUNCHEN i församlingshemmet, Meny: Ugns lax, potatis, rostbiff-sallad, grönsallad och råkostfat. Choklad–mousse kaka, kaffe, te, saft.
Pris: vuxna 15€, barn upp till 12 år 1€/år. Bordsreservering senast 3.11 till gun.lindstrom@evl.fi, 040-5267483.

■ **LAPPTRÄSK**
SÖ 29.10 kl. 12: Högmässa i kyrkan, SL, JE, Jeanette Saarström, Joel Enqvist. Anmälan till skriftskolan för de som är födda 2003 on 1.11 kl. 13.15–14: Barnklängen i församlingshemmet, JE, GN
to 2.11 kl. 13: Andakt med nattvard i Servicehuset, LS, SS, JE
to 2.11 kl. 14: Missionskretsen i församlingshemmet, Carita Illman, SS

■ **LILJENDAL**
LÖ 28.10 kl. 10.30–12.30: Nappelklubben i Mariagården, GN
SÖ 29.10 kl. 10: Högmässa i kyrkan, SL, JE, Jeanette Saarström och Joel Enqvist. Anmälan till skriftskolan för dem som är födda 2003

ti 31.10 kl. 10: Vuxen–barn i Mariagården, GN
on 1.11 kl. 18: Diskussionskväll kring sorg med Benita Backas–Andersson i Mariagården. Öppet för alla! Tjejharmonigruppen deltar
to 2.11 kl. 9.30–11: Öppet Café i Annagården, GN
to 2.11 kl. 14: Andakt med nattvard och parentation i Rosenkulla, LS, JE

■ **LOVISA**
To 26.10 kl. 18: Bibelstudieriet ”Enligt Markos” i kyrkan
SÖ 29.10 kl. 10: Högmässa i kyrkan, Blom, S af Hällström
SÖ 29.10 kl. 12.15: Högmässa med musikal i Borgå domkyrka. Musikalen Luthers ungar av Karin Runow framförs av Domprosteriets barnkör, damkör och kyrkband
SÖ 29.10 kl. 14: Vinter- och sommarskriftskolans lektion i församlingsgården
Ti 31.10 kl. 11–13: En Euros Café i

församlingshemmet
Ti 31.10. kl. 13: Pensionärsföreningen i församlingsgården
On 1.11 kl. 8: Morgonmässa i kyrkan
To 2.11 kl. 8.30: Morgonkaffe i Tikva

■ **PERNÄ**
Fr 27.10:
– kl. 10–11.30 Café Mikael i Mikaelstugan, Ingegerd Juntunen
Sö 29.10:

– kl. 10 Tväspråkig Högmässa i kyrkan: Robert Lembeg, Marcus Kalliokoski, Ingegerd Juntunen. Efter mässan födelsedags fest i Sockenstugan, för dem som fyllt eller fyller 70, 75 eller 80 under året.

Må 30.10:
– kl. 13–15 Klubin goes Senior: Ingegerd Juntunen, Dan Krogars.
On 01.11:
– kl. 18–20.30 Tjejgrupp i Prästgården: Pamela Westerlund, Minna Silfvergrén.

■ **SIBBO**
Mer information: på Sibbo svenska församlings hemsida www.sibbosvenskaforsamling.fi

To 26.10 kl. 16: Tankemöten. En samtalsgrupp för utbyte av tankar och känslor kring olika teman. Hobbyrummet på Linda i Söderkulla. Sara George.

Sö 29.10 kl. 12: Mässa i Sibbo kyrka. Gudstjänstgrupp. Helene Liljeström, Camilla Ekholm, Maurizio Brunell. Efter mässan missionslunch i församlingshemmet. Missionären Maria Westerling talar under rubriken ”Kristna aktörer i kamp mot sociala orättvisor. Om påverkansarbete i Nepal.”

Må 30.10 kl. 15: Diakonisyföreningen. Möte hos Marianne Blomstedt, Käsivägen 204. George.
Ti 31.10 kl. 10: Bönepromenad. Kom med och be för vår församling, för vårt samhälle, för våra egna sorger och bördor. Kyrkoby församlingshem. George.

HELSINGFORS PROSTERI

■ **JOHANNES**
Mer information på Johannes hemsida: www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes

Fr 27.10 kl. 10–11.30: Musikleik i Hörnan, Högbergsgatan 10, gatunivån. För barn över 1 år. Hollméus.
kl. 12.15–13.30: Veckolunch i Högbergsgården, Högbergsgatan 10 E. Välkommen på middagsbön i Johanneskyrkan kl. 12.

kl. 13.15–13.45: Brötdelning, Högbergsgården, D-trappan.
Sö 29.10 21 söndagen efter pingst kl. 12: Tu äst bådhe godh och mild. Högmässa med psalmer ur 1695 års psalmbok i Johanneskyrkan. Busck–Nielsen, Westerlund, Roströsten och Johannes kantori. Kyrkkaffe.

Må 30.10 kl. 10–11.30: Babyrytmik i Hörnan, Högbergsgatan 10, gatunivån. För barn under 1 år. Hollméus.
kl. 18: Lekholmsmässa i Johanneskyrkan. Busck–Nielsen, Lind-

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris 9.10)

Fre 27.10 Anette Nyman, Pedersöre (repris från 23.2.2016) **Sö 29.10** 9.03 Ett ord om helgen **Må 30.10** Nya psalmer. Helene Liljeström, Sibbo **Ti 31.10** Katarina Gäddnäs, Mariehamn (repris från 21.5.2014) **Ons 1.11** Yvonne Terlinden, Karis **To 2.11** Ylva Pereira, Åbo (repris från 4.9.2015).

VEGA

Aftonandakt kl. 19.15

Fre 27.10 Birgitta Strandberg-Rasmus, Nykarleby (repris från 11.8.2010) **Sö 29.10** Jesu sändebud. Textläsare: Helena Hult och Johan Klingenberg. Producent: Patricia Högnabba (repris från 13.10.2002) **Må 30.10** Maria Boström, Föglö **Ti 31.10** Maria Sten, Helsingfors **Ons 1.11** Bo-Göran Åstrand, Jakobstad **To 2.11** Markus Andersén, Helsingfors.

VEGA

Gudstjänst kl. 13.03

Sö 29.10 Högmässa med Larsmo församling. Predikant och liturg: Max-Olav Lassila. Kantor: Hannes Uunila. Sång: Johanna Lill-Thylin. Textläsare: Per-Ole Hjulfors. Förredjare: Heidi Ahlö.

VEGA

HIMLALIV

Johan Fagerudd och Luther

Varför är Luther så arg? Skådespelaren **Johan Fagerudd** har grävt i historia och ger sin tolkning i monologen *Luther i enrum*. Han berättar varför han ville bredda synen på Luther. Himlalliv må 30.10 kl. 18.30 i Yle Fem samt på Arenan.

ström, Böckerman.
Ti 31.10 kl. 12: Lunchmusik i Gamla kyrkan med Laura Haimelin.

kl. 13.30-14.30: Musiklek för 0-2 åringar i Bokvillan, Tavastvägen 125. Hollmérus.

kl. 19: Vår Gud är oss en väldig borg. Mässa med psalmer från reformationstiden i Johanneskyrkan. Westerlund, Johannes kantori och Helsingfors svenska kyrkosångs-förbunds kör. Bordssamtal med servering i Luthers anda efteråt i kryptan.

On 1.11 kl. 14-16: Johannes församlings seniorer besöker tyska församlingen, Unionsgatan 1 (Tyska kyrkan & församlingssal). Diakoniträffen deltar. Gemensam transport från St.Jacobs kyrka & Drumsö Seniorhus start kl. 13:00 med retur efter programmet. Salenius

kl. 18: Ich will den Herren loben allezeit. Veckomässa med vesper i Gamla kyrkan. Minna Nyberg, sopran, Busck-Nielsen, Almqvist. **To 2.11** kl. 10-11.30: Musiklek i S:t Jacob. Kvarnbergsbrinken 1. Hollmérus.

kl. 13.30-14.30: Musiklek för 1-5 åringar i Bokvillan, Tavastvägen 125. Hollmérus.

kl. 17.30-19: Vintersvenska, diskussionsgrupp för nybörjare på svenska i Hörnan, Högbergsgatan 10, gatunivån. Lönnqvist.

kl. 18: Amazing grace. Mässa i keltisk tappning i Johanneskyrkan. Heikel-Nyberg, Repo-Rostedt, Johannes kantori och säckpipens-semblen Helsinki Pipes & Drums. Bordssamtal med servering i Luthers anda efteråt i kryptan.

Middagsbön: i Johanneskyrkan vardagar kl. 12.

Johannes församling firar Finland 100 år: den 5 december 2017 kl. 12-15.30. Festen inleds i kyrkan med middagsbön och orgelmusik med Sixten Enlund. Vi fortsätter i Högbergssalen med middag, festtal och sång med Passio-närerna under ledning av Anna Maria Böckerman. Middagens pris 20€. Obligatorisk anmälan senast 22.11.2017 till diakonissan Barbro Ollberg tfn. 050 3800656 eller per e-post barbro.ollberg@evl.fi

VEGALÄSARE: Vår Gud är oss en väldig borg. Mässa med psalmer från reformationstiden i Johanneskyrkan. Westerlund, Johannes kantori och Helsingfors svenska kyrkosångs-förbunds kör. Bordssamtal med servering i Luthers anda efteråt i kryptan.

Middagsbön: i Johanneskyrkan vardagar kl. 12.

Johannes församling firar Finland 100 år: den 5 december 2017 kl. 12-15.30. Festen inleds i kyrkan med middagsbön och orgelmusik med Sixten Enlund. Vi fortsätter i Högbergssalen med middag, festtal och sång med Passio-närerna under ledning av Anna Maria Böckerman. Middagens pris 20€. Obligatorisk anmälan senast 22.11.2017 till diakonissan Barbro Ollberg tfn. 050 3800656 eller per e-post barbro.ollberg@evl.fi

Välkommen!

MATTEUS

Matteus hemsida: www.matteus.fi

Pastorskansliet har öppet: må, ti, to, fr kl. 9-14.

Matteuskyrkan är öppen: ti, on, to, fr kl. 10-14. Kom och sitt ner i lugn och ro, tänd ett ljus eller njut av en kopp kaffe. Aulacafé är också öppet. Välkommen.

MATTEUSKYRKAN Åbohusvägen 3

Fre 27.10 kl. 19: Samling för män med Johan Hallvar. Vad gav reformationens märkesår? diskussionskväll i Matteussalen, 2. vän.

Lö 28.10 kl. 10: knattekyrka med Juho, Anders och Catarina. Leksaks-kollekt. Vi sjunger enkla rörelsesånger och får röra på oss. I samband med knattekyrkan ordnas möjlighet att byta barnkläder (0-6 år) och leksaker. Efteråt kaffe, saft och pirog.

Sö 29.10 kl. 10: högmässa, Johan Hallvar, Anders Forsman. söndagskola. Kyrkkaffe i Olavussalen.

Må 30.10 kl. 18: MatTroPrat i Matteussalen. Diskussion och prat för vuxna. Anmälan och info i Facebook eventet MatTroPrat.

Ti 31.10 kl. 10 och 11: Musiklek, klapp och klang, för 10 mån-4 år, Anders Forsman

Ti 31.10 kl. 12: Musiklek, gung och sjung, för 0-10 mån, Anders Forsman

Ti 31.10 kl. 19: 00 Matteus kyrk-kör deltar i Lutherfrandet i Johanneskyrkan.

On 1.11 kl. 15-18: Öppet hus för ungdomar.

On 1.11 kl. 15.30-17: VårTon (1 vän), Mimi Sundroos.

On 1.11 kl. 16.45-18: Text & Tro, Vi samlas inför följande söndagsmässa runt psalmerna och texterna i Olavussalen i nedre våningen. Juho Kankare & kantorerna

On 1.11 kl. 18: MU-mässa, kort mässa med bönevandring. Ungdomar medverkar. Kyrkfika efteråt.

To 2.11.10 kl. 9.30-12: Familjeklubben i Nordsjö, 9.30-12, Sjö-kortstränden 6. Ledare Marianne Bergström.

To 2.11 kl. 12-14: Stickklubben. En grupp för Dig som tycker om att handarbete. Vi sticker bl.a dopsockor åt nyfödda.

Allhelgonadagens parentations-gudstjänst till de avlidna minne: firas i Matteuskyrkan lördagen den 4 november kl. 18

Medverkande: Stefan Forsén, Johan Hallvar och Juho Kankare, Matteus kyrkokör & kantorerna

Sorgegrupp för dig som mist en anhörig: Start 31.10. 2017 kl. 17.30 i Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3. Ledare diakonissan Carita Riitakorpi och pastor Juho Kankare. Följande gånger 7.11, 14.11, 21.11 och 19.12. Närmare information, tfn. 050-3803986, e-post: carita.riitakorpi@evl.fi

Familjeklubben i Nordsjö: Samlas torsdagar kl. 9.30-12, Sjö-kortstränden 6. Ledare Marianne Bergström.

PETRUS www.petrusforsaamling.net

Fre 27.10 kl. 10 Musiklek i Haga: En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffé och smörgås. Varje fredag. Hagasalen, Vesperv. 12. Maria Gauffin, Ester Rudnäs

kl. 19 Live Music Night: Kom och spendera fredag kväll på Café Torpet! Bra musik av The Amazing Wretch, gott kaffe, fin stämning. Torpet hittar du på Köpingsv. 48. Välkommen!

Lö 28.10 kl. 10.30 Traditionell Kvinnobrunn: Bordet står dukat i Hagasalen, Vespervägen 12 A, Helsingfors.

Nigeriansk asylsökande medverkar. Varmt välkommen!
Sö 29.10 kl. 10 **Knattekyrka:** För alla barn och familjer. En rolig förmiddag med sånger, drama, vänner och köttbullar! Present till alla 5-åringar. Vi ses! Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15

kl. 10 Högmässa: Munksnäs kyrka, Tegelst. 6. RT, KV. Kyrkkaffe. **kl. 12 Högmässa:** Äggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12. RT, KV. Kyrkkaffe.

kl. 16.30 Puls: Södra Haga kyrka, Vesperv. 12. DB.

kl. 16.30 CoolKids: För alla i åldern 8-13 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12

Må 30.10 kl. 18 Rotad i Ordet: Bibeln och reformationen. Leif Nummela

kl. 10 Högmässa: Munksnäs kyrka, Tegelst. 6. RT, KV. Kyrkkaffe. **kl. 12 Högmässa:** Äggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12. RT, KV. Kyrkkaffe.

kl. 16.30 Puls: Södra Haga kyrka, Vesperv. 12. DB.

kl. 16.30 CoolKids: För alla i åldern 8-13 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12

Må 30.10 kl. 18 Rotad i Ordet: Bibeln och reformationen. Leif Nummela

kl. 10 Högmässa: Munksnäs kyrka, Tegelst. 6. RT, KV. Kyrkkaffe. **kl. 12 Högmässa:** Äggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12. RT, KV. Kyrkkaffe.

kl. 16.30 Puls: Södra Haga kyrka, Vesperv. 12. DB.

kl. 16.30 CoolKids: För alla i åldern 8-13 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12

Må 30.10 kl. 18 Rotad i Ordet: Bibeln och reformationen. Leif Nummela

kl. 10 Högmässa: Munksnäs kyrka, Tegelst. 6. RT, KV. Kyrkkaffe. **kl. 12 Högmässa:** Äggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12. RT, KV. Kyrkkaffe.

kl. 16.30 Puls: Södra Haga kyrka, Vesperv. 12. DB.

kl. 16.30 CoolKids: För alla i åldern 8-13 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12

tar. Kom med du också! Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15. Nästa datum är 27.11

Ti 31.10 kl. 9 Morgonandakt: Andakt, bön, lovsång. För alla. Varje tisdag. Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

kl. 10 Musiklek i Malm: En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffé och smörgås. Varje tisdag. Malms kyrkas församlingssal, Kommunalv. 1. Pia Lindholm

kl. 13 Dagscafé: Andakt, kaffe, program. Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15. Mera info ger diakonissan Bodil Sandell, tel. 09-2340 7227, 050-380 3925. Varannan tisdag. Varmt välkommen!

kl. 18 Lovsångsgruppen: Kör som medverkar under Förbön och Tack-kvällarna. Övning innan i Munkshöjdens kyrka, Raumov. 3. För alla.

kl. 19 Förbön och Tack: De anrika förbönandakterna i Munkshöjden fortsätter. Medverkande denna tisdag är Ronny Thylin, Bengt Lassus, Kaj Varho. Munkshöjdens kyrka, Raumov. 3. Barnpassning ordnas. Varannan tisdag. Välkommen med!

kl. 19 Petrus Lovsång-konsert: Petrus församlings egna lovsångsteam bjuder på konsert reformationsdagen till åra. Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15

Ons 1.11 kl. 11 Familjecafé: Lunch, lek, samtal. Varje onsdag kl. 11-13, fritt och droppa in då du kan. Café Torpet, Köpingsv. 48. Ester Rudnäs

kl. 13 Babyliv: OBS! Notera ny dag och tid. För dig som har barn under 1 år. Musikstund, samtal, fika. Vesperv. 12 i barnrummet nere i källaren. Pia Lindholm & Ester Rudnäs

kl. 13.15 Petrus barnkör: Grupp 1 för barn i förskola - åk 2. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 14.15 Petrus barnkör: Grupp 2 för barn i åk 3-5. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 19 Förbönsskola: Kom med och lär dig mera om vad förbön går ut på och hur du kan be för din medmänniska. Fredrik Kass & Tuomas Metsäranta. Hagasalen. **To 2.11** kl. 9 **Morgonbön:** Tanke för dagen, bön, lovsång. Torsdagar i Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

Fre 3.11 kl. 10 **Musiklek i Haga:** En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffé och smörgås. Varje fredag. Hagasalen, Vesperv. 12. Maria Gauffin, Ester Rudnäs

kl. 18 Ungdomssamling: Häng med i Petrus Youth! Massa spännande som händer under året. Vi träffas i Hagasalen, Vesperv. 12. Övrigt

Presentation: Vi tändar ljus och minns de som avlidit under året. Kaffeservering efteråt. 4.11 kl.16 i Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15

Cable-grupp: Torsdag 9.11 och varje vecka fram till den 14.12. Vi träffas på Haga Prästgårdsväg 2 kl.12 och avslutar senast kl.16. Gemensam måltid, vi utforskar våra dolda styrkor, varje möte har ett varierande upplägg - vi förändrar och förändras tillsammans. Blev du nyfiken och vill vara med? Anmäl dig till kansliet på tel.

09 2340 7100. Mer info ger diakonissan Nina tel. 040 8215983

HELSINGFORS PROSTERI **To - Sö 26 - 29.10:** Kyrkan på Helsingfors BOKMÄSSA. Välkommen till Kyrkans monter 6 M 58, vi bjuder på kaffe. Mer om programmet i Bokkatalogen och på kirjamessut.messukeskus.com.

Lö 25.11. kl. 10-18 Tvåspråkig rekreativdag på Villa Hvittorp: för föräldrar och närstående vårdare till funktionshindrade barn. I samarbete med Esbo och Vanda församlingars handikapparbete. På programmet avkoppling, andakt, måltider, kaffestunder, bastubad och kamratstödsgrupp.

Bindande anmälan före 10.11 till ysk.diakoni@evl.fi eller 09-23402538, mera info Maria Hall-Pänttjäjä 09-2340 2540. Villa Hvittorp ligger naturskönt vid Vitträsk i Kyrklätt, Hvit-torpsvägen 245. Platsantalet är begränsat och dagen är gratis för deltagarna.

Det hjälper att prata: Kyrkans samtals hjälp finns till för dig som behöver ett lyssnande öra. De jourhavande är utbildade frivilliga eller kyrkligt anställda med tystnadsplikt. Samtalstjänsteam bjuder på konsert reformationsdagen till åra. Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15

Ons 1.11 kl. 11 Familjecafé: Lunch, lek, samtal. Varje onsdag kl. 11-13, fritt och droppa in då du kan. Café Torpet, Köpingsv. 48. Ester Rudnäs

kl. 13 Babyliv: OBS! Notera ny dag och tid. För dig som har barn under 1 år. Musikstund, samtal, fika. Vesperv. 12 i barnrummet nere i källaren. Pia Lindholm & Ester Rudnäs

kl. 13.15 Petrus barnkör: Grupp 1 för barn i förskola - åk 2. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 14.15 Petrus barnkör: Grupp 2 för barn i åk 3-5. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 19 Förbönsskola: Kom med och lär dig mera om vad förbön går ut på och hur du kan be för din medmänniska. Fredrik Kass & Tuomas Metsäranta. Hagasalen. **To 2.11** kl. 9 **Morgonbön:** Tanke för dagen, bön, lovsång. Torsdagar i Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

Fre 3.11 kl. 10 **Musiklek i Haga:** En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffé och smörgås. Varje fredag. Hagasalen, Vesperv. 12. Maria Gauffin, Ester Rudnäs

kl. 18 Ungdomssamling: Häng med i Petrus Youth! Massa spännande som händer under året. Vi träffas i Hagasalen, Vesperv. 12. Övrigt

Presentation: Vi tändar ljus och minns de som avlidit under året. Kaffeservering efteråt. 4.11 kl.16 i Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15

Cable-grupp: Torsdag 9.11 och varje vecka fram till den 14.12. Vi träffas på Haga Prästgårdsväg 2 kl.12 och avslutar senast kl.16. Gemensam måltid, vi utforskar våra dolda styrkor, varje möte har ett varierande upplägg - vi förändrar och förändras tillsammans. Blev du nyfiken och vill vara med? Anmäl dig till kansliet på tel.

09 2340 7100. Mer info ger diakonissan Nina tel. 040 8215983

HELSINGFORS PROSTERI **To - Sö 26 - 29.10:** Kyrkan på Helsingfors BOKMÄSSA. Välkommen till Kyrkans monter 6 M 58, vi bjuder på kaffe. Mer om programmet i Bokkatalogen och på kirjamessut.messukeskus.com.

Lö 25.11. kl. 10-18 Tvåspråkig rekreativdag på Villa Hvittorp: för föräldrar och närstående vårdare till funktionshindrade barn. I samarbete med Esbo och Vanda församlingars handikapparbete. På programmet avkoppling, andakt, måltider, kaffestunder, bastubad och kamratstödsgrupp.

Bindande anmälan före 10.11 till ysk.diakoni@evl.fi eller 09-23402538, mera info Maria Hall-Pänttjäjä 09-2340 2540. Villa Hvittorp ligger naturskönt vid Vitträsk i Kyrklätt, Hvit-torpsvägen 245. Platsantalet är begränsat och dagen är gratis för deltagarna.

Det hjälper att prata: Kyrkans samtals hjälp finns till för dig som behöver ett lyssnande öra. De jourhavande är utbildade frivilliga eller kyrkligt anställda med tystnadsplikt. Samtalstjänsteam bjuder på konsert reformationsdagen till åra. Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15

Ons 1.11 kl. 11 Familjecafé: Lunch, lek, samtal. Varje onsdag kl. 11-13, fritt och droppa in då du kan. Café Torpet, Köpingsv. 48. Ester Rudnäs

kl. 13 Babyliv: OBS! Notera ny dag och tid. För dig som har barn under 1 år. Musikstund, samtal, fika. Vesperv. 12 i barnrummet nere i källaren. Pia Lindholm & Ester Rudnäs

kl. 13.15 Petrus barnkör: Grupp 1 för barn i förskola - åk 2. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 14.15 Petrus barnkör: Grupp 2 för barn i åk 3-5. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 19 Förbönsskola: Kom med och lär dig mera om vad förbön går ut på och hur du kan be för din medmänniska. Fredrik Kass & Tuomas Metsäranta. Hagasalen. **To 2.11** kl. 9 **Morgonbön:** Tanke för dagen, bön, lovsång. Torsdagar i Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

Fre 3.11 kl. 10 **Musiklek i Haga:** En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffé och smörgås. Varje fredag. Hagasalen, Vesperv. 12. Maria Gauffin, Ester Rudnäs

kl. 18 Ungdomssamling: Häng med i Petrus Youth! Massa spännande som händer under året. Vi träffas i Hagasalen, Vesperv. 12. Övrigt

Presentation: Vi tändar ljus och minns de som avlidit under året. Kaffeservering efteråt. 4.11 kl.16 i Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15

Cable-grupp: Torsdag 9.11 och varje vecka fram till den 14.12. Vi träffas på Haga Prästgårdsväg 2 kl.12 och avslutar senast kl.16. Gemensam måltid, vi utforskar våra dolda styrkor, varje möte har ett varierande upplägg - vi förändrar och förändras tillsammans. Blev du nyfiken och vill vara med? Anmäl dig till kansliet på tel.

09 2340 7100. Mer info ger diakonissan Nina tel. 040 8215983

HELSINGFORS PROSTERI **To - Sö 26 - 29.10:** Kyrkan på Helsingfors BOKMÄSSA. Välkommen till Kyrkans monter 6 M 58, vi bjuder på kaffe. Mer om programmet i Bokkatalogen och på kirjamessut.messukeskus.com.

Lö 25.11. kl. 10-18 Tvåspråkig rekreativdag på Villa Hvittorp: för föräldrar och närstående vårdare till funktionshindrade barn. I samarbete med Esbo och Vanda församlingars handikapparbete. På programmet avkoppling, andakt, måltider, kaffestunder, bastubad och kamratstödsgrupp.

Bindande anmälan före 10.11 till ysk.diakoni@evl.fi eller 09-23402538, mera info Maria Hall-Pänttjäjä 09-2340 2540. Villa Hvittorp ligger naturskönt vid Vitträsk i Kyrklätt, Hvit-torpsvägen 245. Platsantalet är begränsat och dagen är gratis för deltagarna.

Det hjälper att prata: Kyrkans samtals hjälp finns till för dig som behöver ett lyssnande öra. De jourhavande är utbildade frivilliga eller kyrkligt anställda med tystnadsplikt. Samtalstjänsteam bjuder på konsert reformationsdagen till åra. Månas kyrka, Skogsbäcksv. 15

Ons 1.11 kl. 11 Familjecafé: Lunch, lek, samtal. Varje onsdag kl. 11-13, fritt och droppa in då du kan. Café Torpet, Köpingsv. 48. Ester Rudnäs

kl. 13 Babyliv: OBS! Notera ny dag och tid. För dig som har barn under 1 år. Musikstund, samtal, fika. Vesperv. 12 i barnrummet nere i källaren. Pia Lindholm & Ester Rudnäs

kl. 13.15 Petrus barnkör: Grupp 1 för barn i förskola - åk 2. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 14.15 Petrus barnkör: Grupp 2 för barn i åk 3-5. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagaenhet, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 19 Förbönsskola: Kom med och lär dig mera om vad förbön går ut på och hur du kan be för din medmänniska. Fredrik Kass & Tuomas Metsäranta. Hagasalen. **To 2.11** kl. 9 **Morgonbön:** Tanke för dagen, bön, lovsång. Torsdagar i Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

ANDAKT KÖR

Se människan i Jomala och Västanfjärd

Åbolands svenska kyrkosångskrets r.f. fyllde i följ 60 år och firade genom att framföra en nykomponerad körandakt, *Se människan*, i Åbo domkyrka. Musiken är skriven av Sibelius-Akademins lek-tor emeritus **Juhani Haapasalo** och texten av kretsens ordförande **Erik Andersson**, som också till 50-årsjubileet ha-

de gjort text till en körandakt, *Vi fam-nas av din skapelse*, med musik av **Jan Hellberg**. Den gången ackompanjerades sångarna av en kompgrupp och fick lära sig medryckande rytmer med inslag av gospel och afrikansk musik. Nu är ton-gångarna lika spännande, men ackom-panjemanget består naturligtvis av orgel – Juhani Haapasalo har ju verkat vid Si-belius-Akademins kyrkomusikavdelning och hörs ofta i Yles bandningar av psal-

mer. Därtill är han en mycket aktiv och erkänd kompositör.

Den här hösten ges körandakten i re-pris för nya åhörare: i Jomala kyrka som högmässa söndag 29.10 kl. 11 och i Väst-anfjärd i samband med en förböns-kväll lördag 19.11 kl. 18, strax efter kret-sens årsmöte. För höstens framföran-den har kretsen till och med lyckats en-gagera kompositören själv som organist! Sångsolister är **Harry Dahlström**, bas,

och **Agneta Rae**, sopran, och allting hålls samman av kretsdirigenten **Marjo Da-nielsson**.

I programbladet ingår också ett par unisona psalmer där hela församlingen får sjunga med. Liturg i Jomala är kyrko-herde **Stefan Ång** med **Eva-Helena Han-sen** som andra organist. Förbönskvällen i Västanfjärd leds av **Mona Pomrén** och kyrkoherde **Katarina Dahlqvist**.

REGION 2

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND

Pargas församlingsdistrikt:
Sö 29.10 kl. 10: Högmässa i Pargas kyrka, Grönqvist, Ollila.
On 1.11 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Heikkilä, Holmström.
Nagu kapellförsamling:
Lö 28.10 kl. 18: Konsert i kyrkan för att fira reformationens 500-årsjubileum, Markus Ollila, Mirjam och Martin Granström m.fl. unga musiker spelar Bach. Vi sjunger Lutherpsalmer och firar andakt med Kjell Granström.
Sö 29.10 kl. 11: Högmässa i Nagu kyrka, Granström, Taulio.
Korpo kapellförsamling:
Sö 29.10 kl. 11: Finsk mässa i Korpo kyrka, Killström, Granlund.
Houtskär kapellförsamling:
Sö 29.10 kl. 11: Finsk mässa i Houtskär kyrka, Heikkilä, Heikkilä.
Iniö kapellförsamling:
Sö 29.10 kl. 13: Gudstjänst med nattvard i Aftonro, Vuola.

ÅBO

Sö 29.10:
– kl 12: Familjemässa, Domkyrkan. Wikstedt, Lempa. ASFs barnkör (dir Frank Berger) medverkar. Barnhöna. Kyrkkaffe
– kl 18: Åbo Damkörs välgörenhets-konsert "Häll mitt hjärta" (dir Larissa Krook), Aurelia. Fritt inträde, program-blad 10€/st till förmån för församlingens flyktingverksamhet.
må. 30.10 kl 14: Missionskretsen, Aurelia
ti 31.10 kl 18: Diskussionsgrupp för unga vuxna, Aurelia
ons. 1.11:
– kl 10-12: Familjecafé, Papinholma församlingshemmet
– kl 12: Frukostklubben, Suomalainen Pohja
– kl 13-15: Café Orchidé, Aurelia
– kl 13.30: Barncafé, Aurelia
to. 2.11:
– kl 17.30: Kvällsfamiljecafé, Aurelia
– kl 18: Bönegruppen, Aurelia

ÅLANDS PROSTERI

HAMMARLAND

21 sö e pingst 29.10:
Gudstjänst kl 12
Ingemar Johansson och Johanna Even-son

JOMALA

Fr 27.10 kl. 18.00: Fredagsmässa S Ång, E-H Hansen, S Winé, A Karlsson
Sö 29.10 kl. 11.00: Högmässa "Kör från Åbo församling, S Ång, E-H Hansen, A Karlsson
Sö 29.10 kl. 18.00: Psalmcafé E-H Hansen

MARIEHAMN

Lö 28.10 kl. 09.00: BYTardag på Villa Carita, ta med det som du vill byta; DAMKLÄDER och LEKSAKER (eller annat som hör barnen till). Rejälhandelfrukost serveras samtidigt, intäkterna går oav-kortat till diakoniverksamheten, pris 7€. **Lö 28.10 kl 10.00:** Katolskmässa i S:t Mårtens kyrka.
Sö 29.10 kl. 11.00: Högmässa i S:t Görans kyrka, M P, G K, Lydia Eriksson – cello. Kyrkkaffe.
ON 01.11 kl. 19.00: Fairies Requiem i S:t Görans kyrka, damkören Magnificat, Zaida Ponthin – violin, Lydia Eriksson – cello, Kaj-Gustav Sandholm – piano. Dirigent. Guy Karlsson.
TO 02.11 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans kyrka, M P, G K.
TO 02.11 kl. 12.00: Sopplunch i församlingshemmet. Pris: för pensionärer 5€, för övriga 7€.
Kyrktaxi mot beställning, tfn 19500.

SUND-VÄRDÖ

Söndag 29.10 kl. 11.00: Högmässa i Vårdö kyrka. Outi Laukkanen, Pipsa Juslin.
<http://sund-var doforsamling.fi/>

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS

Fre 27.10 kl. 18.30: Karasamling i För-samlingshemmet. Gäst: Olof Jern.
Lö 28.10 kl. 14.00: Pysselcafé för Nord-korea i Församlingshemmet.
Sö 29.10 kl. 11.00: Högmässa i Kyrkan, Cay-Håkan Englund, Deserer Granholm.
Må 30.10 kl 13.00: Korsbäck missions-syfoering i bygården.

Ti 31.10 13.00: Taklax missionsyfören-ning i Bønehuset.
Ti 31.10 19.00: Träffpunkten i Taklax bönehus.
On 1.11 kl. 13.00: Silvergruppen i För-samlingshemmet, sångprogram med Torolf Westerlund.
On 1.11 kl. 15.30: Handkraft i Försam-lingshemmet.
To 2.11 kl 13.00: Molpe missionsyfören-ning i Bykyrkan.
Lö 4.11 kl. 16.00: Allhelgonagudstjänst i kyrkan (obs. tiden!) med ljusständning för församlingsmedlemmar som avlidit sedan allhelgona i följ. Om ljusständning önskar för andra, kontakta pastors-kansliet, tel. 044-4101800.

KRISTINESTAD

kristinestadssvenskaforsamling.fi
Lö 28.10 kl 18: Kvällsmässa i Dagsmark bönehus, Engström, Nilsson
Sö 29.10 kl 10: Gudstjänst i Lfjärds kyrksal, Engström, Nilsson
Sö 29.10 kl 12: Högmässa i Kstads förs.hem, Engström, Nilsson
Sö 29.10 kl 18: Högmässa i Sideby kyrka, Engström, Nilsson
Sö 29.10 kl 18: Bibelsamtal i Lfjärds förs.hem klubbrumet, Bror Vikfors
ON 1.11 kl 13.30: Missionsstugan i Kstads förs.hem. Lotteri
ON 1.11 kl 19: Ekumenisk tvåspråkig bö-nesamling i finska församlingshemmet

NÄRPES

www.narpesforsamling.fi
Närpes
To 26.10 kl 13: Dagssamling i Böle by-stuga, Lövdahl, Wikström.
Lö 28.10 kl 18: Aftonmusik i S:ta Maria, Laudate, S.Lindén.
Sö 29.10 kl 12: Gudstjänst Sundqvist, Rosengård, Legato medverkar.
Sö 29.10 kl 18: Samling i Luthergården, Jakobsson, Kaskö damkör, Hanna Sö-dergrann
Övermark
Fr 27.10 kl 18: Samling i ekumeniska ansvarsveckan i förs.hemmet, med-verkande fr. flera församlingar, Nanna Rosengård m.fl.
Lö 28.10 kl 18: Höstfest i Frönäs böne-hus, Ralf Sandin, Jakobsson, Rosengård, Carling.
Sö 29.10 kl 18: Gudstjänst Lövdahl, G.Lindén.
To 2.11 kl 13: Pensionärssamling i förs.hemmet, Brita Jern, Jakobsson, Rosen-gård, Carling.
Pörtom
Sö 29.10 kl 10: Gudstjänst Sundqvist, Jenny Mendelin, Simon Granlund, Ric-hard Mitts. Afrikanska ungdomskören Chérubin, dir Helene Tshimanga. Andakt Lindblom. Fritt inträde. Kollekt.

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ

Lö 28.10 kl. 19: Ekumenisk samling i förs.hemmet, Jonathan Sigfrids, Eng-lund, Brunell.
Sö 29.10 kl. 14: Gudstjänst, Englund, Brunell.
Må 30.10 kl. 10: Familjeklubben i för-samlingshemmet, Norrgård.
Må 30.10 kl. 13: Minior i församlings-hemmet, Norrgård.
Må 30.10 kl. 15: Junior i församlings-hemmet, Norrgård.
Ti 31.10 kl. 13: Missionsyföreläsning i församlingshemmet.
On 1.11 kl. 18: Kyrkokören övar i försam-lingshemmet, Brunell.

KORSHOLM

29.10:
kl 10 Kungens fest-gudstjänst för små och stora: i kyrkan. Lindblom o. Wester-lund. Kom utklädd till prins, prinsessa, riddare eller varför inte till drake!
kl 18 Ionomässa: i Smedsby försam-lingsgård. Lindblom, Nordqvist-Käll-ström och Pensionärskören.
31.10:
kl 13 Karatärffen: i Smedsby församl.gård.

KVEVLAX

To 26.10. kl 10: Mammalådor i konfe-rensrummet.
Gemensam mötesserie i Kvevlax 27-29.10 med Ola Gustafsson från Skara, Sverige:
Fr 27.10. kl 19: Kvällsmöte i Missions-kyrkan.
Lö 28.10. kl 17: Seminarium i Elimkyrkan.
Lö 28.10. kl 19: Kvällsmöte i Elimkyrkan.
Sön 29.10. kl 10: Ekumenisk högmässa i Kvevlax kyrka, Ola Gustafsson pred, Tor-Erik Store liturg, Yngve Svarvar orgel, Rodney André barytonhorn, sånggrupp. Efter högmässan lunch i församlingshemmet.
Sön 29.10. kl 14: Avslutningsmöte i Kuni Betesda.

Må 30.10. kl 19: Bön för bygden i krub-ban.
Ti 31.10. kl 19: Bön och bibel i krubban.
On 1.11. kl 10: Föräldra-barngrupp i ds.
On 1.11. kl 18: Kvällsyfoeringen i ds.
To 2.11. kl 9.15: Karakaffe i ds.

MALAX

Sö 29.10 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan. Norrback, Katri Lax.
ON 1.11 kl. 13: Tro i vardagen i KH.
TO 2.11 kl. 19: Amici in spiritu i KH.

PETALAX

Gudstjänst: sö 29.10 kl. 11. Björklund, Brunell.
Syfoeringen: on 1.11 kl. 13.30 i försam-lingshemmet.
Andakt med nattvard: to 2.11 kl. 13 i Westerhemmet modul A. Kl. 14 i Pensio-närshemmets samlingsal. Björklund.

REPLIT

Sö 29.10 kl. 10: Gudstjänst i Replot. Kaski, Wargh.
Ons. 8.11: Vi över 60 besöker Solfs för-samling. Bussen startar från Björköby kl. 10. Sommarörsund kl. 10.45 och Replot försh. kl. 11. Mat på Fredrikas. Mat + bussresor 20 €/pers. Anmälningar senast 6.11 kl. 12 till pastorskansliet 352 0005 eller Marie-Louise Örn 044-3520156.

SOLF

Lö 28.10 kl. 18: i förs.hemmet. "Inför vilodagen", en måltid med bordssamtal, Linvi Snickars. Pris: 10 €, barn 5 €. Anm. senast 26.10 till E-S Beukelman. Arr. Solfs frs och Kyrkans Ungdom i Solf-Sundom
Sö 29.10 kl. 10: Högmässa, Audas-Willman, Wargh.

VASA

TREFALDIGHETSKYRKAN
Bön o lovsång: lö kl 18. Barnprogram.
Högmässa: sö kl 13 Brunell, Heikuis.
Pilgrimsmässa: to 2.11 kl 9 Brunell, Blomqvist, Andersson. Kyrkkaffe.
BRÄNDÖ KYRKA
Sunday Service: at 1 pm. Rivera, Pent-tilä, Covenant Players.
ROPARNÄS KYRKA
Högmässa: sö kl 12. Arr. Slef. Lutherfest kl 14.
DRAGNÄSBÄCKS KYRKA
Technomässa: sö 29.10 kl 18 Lundström, Rannanpää.
SUNDOM KYRKA
Välgörenhetskonsert för Hoppets Stjärna: sö 29.10 kl. 18. Helsingbykören, Kvevlax sångkör, Singsby sångkör, Jenny Mendelin, Simon Granlund, Ric-hard Mitts. Afrikanska ungdomskören Chérubin, dir Helene Tshimanga. Andakt Lindblom. Fritt inträde. Kollekt.

PEDERSÖRE PROSTERI

ESSE

Lö 28.10 kl. 10-13: KU:s höstförsäljning i förs.hemmet. Gåvor tas tacksamt emot!
Sö 29.10 kl. 10: Högmässa i kyrkan, Björk, Ray. Textläsare Gerd Granlund, dörrvärdar konfirmandgrupp.
I församlingshemmet:
– kl. 14: Pietarsaaren rauhanyhdistys ordnar svensk sammankomst. Kari Suti-nen, Vesa Juujärvi. Servering.
– kl. 18: Kvällsmöte för alla äldre, Jimmy Österbacka.
Må 30.10 kl. 14: Syfoeringen i Es-sehemmet
– kl. 18-19.30: Gruppstart: Samvaro och bibelläsning hos Kerstin och Bengt Forsblom, Brogårdsvägen 4 A.
Ti 31.10 kl. 18.30: Symöte i Ytteresse bönehus.
On 1.11 kl. 12-16: Talko på gravgården. Kaffe kl. 14. Ta gärna råfsor med!
Vill du vara med och bygga försam-lingen? Alla idéer och förmågor behövs. Läs mer på www.esseforsamling.fi.

JAKOBSTAD

FR 27.10 kl. 19.00: In da house i För-samlingscentrets ungd.utr., Wikblad.
FR 27.10 kl. 19.30: Höstmöte 27-29.10 inledds. Info www.lff.fi. Arr.: Jakobstads fridsförening r.f.
Lö 28.10 kl. 10.00-11.30: Fokus Sport i Tellus. Föräldrar och barn spelar med och mot varandra. Saft ingår! 8 euro per familj. Intervju med gäst! Frågor: Tho-mas Nyström 050-0618094 eller Niklas Storbäck 040-6411777.
Lö 28.10 kl. 18.00: Sammankomst med nattvard i Pedersöre kyrka, Björk, Erling Väliivaara.
Sö 29.10 kl. 10.30: Söndagskola med små och stora i Församlingscentret. Gemensam lunch.
Sö 29.10 kl. 12.00: Gudstjänst i Jakob-stads kyrka, Andersén-Löf, Borgmäs-tars, violin Sarah Salmi.
Sö 29.10 kl. 17.00: Fokus i Församlings-centret. "Templet och tabernaklet",

Thomas Ingo.
Ti 31.10 kl. 11.00-13.00: Jakobstads kyrka öppen för bön och samtal.
On 1.11 kl. 12.30: Andakt med nattvard på Solbacken, Björk, Wester.
Ti 31.10 kl. 13.00: Andakt med nattvard på Björkbacka, Björk, Wester.
ON 1.11 kl. 14.00: Andakt med nattvard på Folkhälsan, Salo, Ostman.
ON 1.11 kl. 17.30: U-klubben i Johan-neskapellet, Nylund. Efteråt servering i FC.

TO 2.11 kl. 13.00: Andakt med nattvard på Mariahemmet, Andersén-Löf, Ostman.
TO 2.11 kl. 14.00: Andakt med nattvard på De Gamlas Hem, Andersén-Löf, Ostman.
TO 2.11 kl. 18.00: SLEF:s missionsafton i Församlingscentret, Samuel Eriksson.
TO 2.11 kl. 19.00: Kvinnocafé i Försam-lingcentret, Turpeinen, Borgmästars.

KRONOBY

Lö 28.10 kl 19.00 Möte: lilla salen, Bengt Strellg
Sö 29.10 kl 10.00 Kommenterad hög-mässa: Krokfors, Maria Ellfolk-Lasén
14.00 Samling: Söderby bönehus, Charles Isaksson, sång Britt-Mari & Gunhild En
Må 30.10 kl 9.00 Seniorcafé: lilla salen, verks.leddare på Herberts Hus Michaela Sjölin
On 1.11 kl 14.00 Nattvardsandakt: Sandsbacka, Tallgården, Krokfors, Ellfolk-Lasén

To 2.11 kl 18.00 Skriftskola: fh
Anmälningar till församlingslunch: alla helgons dag 4.11 kl 11.00 till Christina Omars 0505377660 senast 31.10

LARSMO

Reformationens 500-årsjubileum i Larsmo församlingshem och kyrka.
Lö 28.10 kl. 13 Inledning i församlings-hemmet: Max-Olav Lassila.
– kl. 13.15: "Hjälp Sancta Anna, jag vill bli munk" – några dramatiska handlinger ur Martin Luthers liv, Leif Erikson.
– kl. 14.15: Kaffepaus
– kl. 15: "Handen på plogen och hjärtat i himlen" – om andligt och världsligt rege-ment, Leif Erikson.
– kl. 16.30: "Från ovisshet till visshet" – Luther och teologin, Marko Sjöblom.
– kl. 17.30: Middag
– kl. 19 Sångkväll i kyrkan: "Vi stäm-mer upp Guds lov med fröjd" – Luther och musiken", Stig-Erik Enkvist, sång kören Cantate, Victoria Asplund.
Kvällste.
Sö 29.10 kl. 10 Högmässa: Lassila, Uu-niila, sång Johanna Lill-Thylin, radiering. Kyrkvärd: Furuholmen. Söndagskola i församlingshemmet.
– kl. 11.30: Kyrklunch
– kl. 13 Avslutningsmöte: i församlings-hemmet. "Behåll oss Herre ditt Ord" – frukter av Luthers bibelöversättnings-arbete, Stig-Olof Fernström.
Avslutningskaffe.
Bokförsäljning och barnpassning vid mötestillfällena.
Servering: Hela helgen 25 €, Familjepris hela helgen 50 €. Eventuella special-dieter eller annan information kontakta pastorskansliet 040 868 6950. Närmare info på hemsidan: www.larsmofors-samling.fi.
Arrangörer: Bønehusföreningarna, Inre-missionen och Larsmo församling

NEDERVELTIL

FR 27.10 kl. 13.00: Andakt med HHN i pensionärshemmet, Carola Salo-Back.
Sö 29.10 kl. 10.00: Gudstjänst, Wallis, Smedjebacka.

NYKARLEBY

CENTRUM
Sö kl 10 Gudstjänst: Edman, Sundstén, Ringwall, Kent Lundqvist sång. Diakon Marianne Eklöv avtackas. Kyrkkaffe i fh. Årets konfirmander i centrum deltar och har lektioner fram till kl. 13.30.
–kl 12 Bygdstjänst: Markby bygård, Sandvik
Må kl 14 Skoclott missionskrets: bö-nehuset
–kl 18 Kenyamissionen: fh, Albert Häggblom
Ti kl 18.30 Bibelsits: fh, Sandvik
On kl 18.30 Pappa-barnkväll: reflex-spårning, Sparvboets villa
MUNSALA
Fr kl 11 Fredagslunch: fh
Sö kl 12 Högmässa: Sundstén, Näs, projektören. Marita Nystedt avtackas. Avskedsfest i fh.
–kl 15 Baby-barnkyrka: Sundstén, förs. faddrarna. Efteråt servering i fh.
To kl 13.30 Nattvardsandakt: pens. hemmet, Sundstén
JEPPO
Sö kl 16 Kargruppen: fh, köttproducen-ten Mats Björklund, "Gud och pengar"
–kl 18 Kvällsgudstjänst: fh, Sandvik,

Lönnqvist, servering
Ti kl 18 Bibelsits: fh
To kl 13 Missionsymöte: bönehuset, gäst Christer Fors

PEDERSÖRE

www.pedersoreforsamling.fi
Fr 27.10 kl 19: Forsbykören övar i by-kyrkan
Fr 27.10 kl 20: Ungdomskväll Night Café i Kyrkhemmet i Bennäs
Lö 28-29.10 Höstmöten i kyrkan,
J:stads fridsförening
Lö 28.10 kl 18: Höstmötets nattvards-gång i kyrkan, Jan-Gustav Björk, Erling Väliivaara
Lö 28.10 kl 19: Sångkväll i Forsby by-kyrka, Forsby sångkör, Anders Salo, Sandstedt-Granvik
Sö 29.10 kl 10: Familjegudstjänst i kyrkan, lit. Österbacka, pred. Erikson, Adorate dir. N-O Frantz, Skutnäs barn-kör dir. Isabella Sund, textläsare Gunnel Saviaro, dörrvärdar Lepplax, kantor Pandey
Sö 29.10 kl 18: Bibelsits i Källby bönehus
Må 30.3 kl 13: Nattvardsgudstjänst i Flyngårdets pensionärshem, Erikson, Eklund
Må 30.3 kl 13: Symöte i Forsby bykyrka
Ti 31.3 kl 13.30: Sundby-Karby symöte i Sundby byahem, gäst Gunilla Luther-Lindqvist
Ti 31.3 kl 14: Nattvardsgudstjänst i Pe-dersheim, Häggblom

PURMO

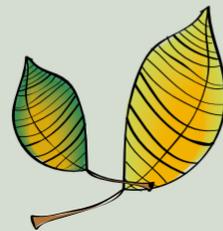
To 26.10 kl. 19.30: Möte i Ävist bykyrka, Samuel Erikson. Sång- och musikpro-gram.
Sö 29.10 kl. 10: Högmässa i kyrkan, Portin, Johansson.
– kl. 18: Lovsång och förbön i kyrkan, Portin, Johansson m.fl.
Må 30.10 kl. 19.30: Salamu i kyrkhem-met
To 2.11 kl. 14: Nattvard i Purmohemmet, Portin, Johansson.
Fr 3.11 kl. 19: Ljuständning i kyrkan till minne av de församlingsmedlemmar som avlidit sedan senaste allhelgona. Portin, Johansson, Kankos.
Fr 10.11 kl. 18.00 – Lö 11.11 kl. 18.00: Bönedyg för Purmo 24/1. Gemensam start i prästgården fredag kl. 18, avslut-ning i kyrkan lördag kl. 18. Kontakta Natascha (0403100463) om du vill vara med och bel!

TERJÄRV

TO 26.10 kl 15.45 – 19.30: Skriftskola i förs.h
FR 27.10 kl 19: Bön och lovsång, Jan Nygård, Mats Sjölin:s lovsångsteam, Machol Adonai och Barnoas. Bokbord.
Sö 29.10 kl 11: (obs sommartiden slutar) Familjemässa, khden, kantorn, juniorkören.
Ti 31.10 kl 19: Reformationsföreläsning i förs.h, "Dramatiska handlinger i Martin Luthers liv", Leif Eriksson. Servering.

Visste du att ...

Kyrkpressen sparar skog!

Tidningen trycks på ett finländskt miljömärkt papper som till största delen består av returpapper.

KP
K Y R K P R E S S E N

Ytterligare 85 språk fick Bibeln översatt

Enligt den nyligen släppta bibelstatistiken för 2016 finns hela Bibeln översatt till 648 språk. Det är en ökning med 85 språk jämfört med året innan då totalsiffran låg på 563 språk. Det innebär att nära 5,16 miljarder människor i dag har tillgång till både Gamla och Nya testamentet på ett språk de förstår.

United Bible Societies, som består av 149 bibelsällskap världen över, har bidragit till att 61 bibelöversättningsprojekt kom i mål. Dessa består av 33 helbiblar, 11 Nya testamenten, 14 bibeldelar och 3 studiebiblar. 30 av dessa biblar och bibeldelar berör 95 miljoner människor som för första gången får del av Bibeln på sitt modersmål.

Språk förändras ständigt, därför behöver bibelsällskapen också satsa på att revidera äldre bibelöversättningar och utbilda nya översättare så att så många som möjligt kan få tillgång till Bibelns texter i dag.

Alexander Schweitzer, ansvarig för United Bible Societies bibelöversättningsenhet, kommenterar:

– Vi fullföljer vårt uppdrag att ge människor tillgång till Bibeln på deras hjärtespråk. Därför har vi under 2016 medverkat till både nya översättningar och revideringar av Bibeln på mer än 60 språk. Detta är en otrolig

MÄNNISKORNA I Östra lisu i Yunnanprovinsen i Kina fick i fjol för första gången hela bibeln på sitt modersmål. FOTO: JARED WONG/UBS

förmån, men också en stor utmaning. Att arbeta digitalt är en del av vår strategi.

The Digital Library (DBL) där flera bibelorganisationer samlar sina översättningar är en del i satsningen. I det digitala biblioteket finns både texter och ljudinspelningar, och därifrån kan bibelleverantörer som YouVersion och Bible Search hämta innehåll till sina digitala plattformar så att bibelläsarna kan ta del av

just sin översättning på mobilen eller datorn.

För närvarande finns 6 880 språk i världen som talas av 7,4 miljarder människor. Endast 648 av dessa språk, med 5,1 miljarder användare, har nu hela Bibeln översatt. Ytterligare 1 432 språk talade av 657 miljoner människor har Nya testamentet. För 434 miljoner människor finns tillgång till delar av Bibeln. Det betyder

att kvar finns 253 miljoner människor som lämnas utan någon del av Bibeln översatt till sitt modersmål.

United Bible Societies arbetar för att alla en dag ska ha tillgång till hela Bibeln på sitt språk. Nationella bibelsällskap är för närvarande involverade i 400 översättningsprojekt över hela världen.

I Sverige arbetar Svenska Bibelsällskapet med bibelöversättning till nord-,

syd- och lulesamiska. Ett projekt med översättning till meänkieli ligger i startgröparna. En lättläst utgåva av Nya testamentet på svenska är också under produktion där Bibelsällskapet bidrar med bibelvetenskaplig expertis till LL-förlaget, en del av Myndigheten för tillgängliga medier. Det lättlästa NT väntas vara klart under 2018. Den nordsamiska helbibeln kommer att publiceras i augusti 2019.

Svenska Bibelsällskapet stödjer även flera internationella översättningsprojekt. I år gäller det översättningar till albanska, språket akye i Elfenbenskusten och språket stiong i Kambodja och Vietnam.

Exempel på ett bibelprojekt som mynnade ut i en förstagångsbibel 2016 är Bibeln på språket Östra lisu i Yunnanprovinsen i Kina. Många av dem som talar minoritetsspråk i Kina har inte tillräckliga kunskaper i kinesiska så att de klarar att läsa Bibeln på mandarin. Nya testamentet på Östra lisu lanserades 2009, och sedan fortsatte översättarbetet så att hela Bibeln kunde ges ut 2016. Lanseringen ägde rum i samband med en tacksägelsegudstjänst i Östra lisus huvudkyrka. Alla var ivriga att äntligen få sin bibel.

Behöver du hjälp med något i ditt hem?

Vi sköter om ditt hus och trädgård

- gräsklippning
- vedarbete
- renovering, byggen
- städning inomhus och utomhus
- handla m.m.
- inredning och målar valfria motiv på en fondvägg.
- flyttservice och flyttstädning
- försäljning av dödsbo el. likn.

Ring F:ma A Ekström
050 589 9741.
Malax
www.enhjalpandehand.fi

BERÄTTA OM DIN FÖRSAMLING!

Den här sidan finns till för dig. Roliga verksamhetsidéer, festliga jubileum eller en viktig gemenskap. Skriv, fotografera och berätta om vad som händer i DIN församling! Skicka in din artikel till redaktionen@kyrkpressen.fi. Redaktionen väljer och redigerar materialet.

FRÅN DOMKAPITLET

Tjänsteförordnande för kyrkoherdetjänsten i Sundvård församling har utfärdats åt tf kyrkoherden i samma församling **Outi Laukanen** från 1.11.2017.

Tjänsteförordnande för kyrkoherdetjänsten i Mariehamns församling har utfärdats åt församlingsspastorn i Borgå svenska domkyrkoförsamling Mari Puska från 1.12.2017.

Kaplanen i Houtskärs kapellförsamling **Janne Heikkilä** har förklarats behörig för kyrkoherdetjänsten i Korsnäs församling.

Kaplanen i Kemin seurakunta **Jani Koivusalo** har

förklarats behörig för kaplanstjänsten i Korsholms svenska församling. Kaplanstjänsten har på nytt förklarats ledig att sökas senast 16.11.2017 kl. 15. Tidigare ansökan beaktas.

Församlingsspastorn i Johannes församling **Maria Repo-Rosteds** har avlagt pastoralexamen.

Kaplanen i Grankulla svenska församling **Carola Tonberg-Skogström** har avgått på egen begäran från 1.10.2017.

Församlingsspastorn i Petrus församling **Fredrik Kass** har beviljats tjänstledighet 6.11.2017 - 7.5.2018.

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Ung revisor söker 1r + k/kv att hyra i centrala Helsingfors eller Drumsö. Tel: 044-5149793

26-årig, icke-rökande och skötsam kvinna söker bostad i/nära Hfrs centrum fr.o.m 1.11. Studerar vid Hanken, jobbar. Inga husdjur. Under 600€/mån. Mikaela 0400588440.

Skötsam rökfri o alkoholfri sjukskötare studerande, bra referenser söker central 1-2r+k+balk. i Åbo. Långt kontrakt. Tel. 0400456785 mikaela.lahtinen@hotmail.com

UTHYRES

Stiftelsen Lillegården erbjuder förmånliga pensionärsbostäder (ettor) i Nordsjö, ej servicebostäder. 0505903780 tis-to 9-12.

Uthyr 35m2 möbl. etta i Mellungsbacka, Hfrs. 5 vån. Bastu o. simbass. i huset. Hyresgaranti krävs. Hyra 700 €. freja@pp.kpnet.fi el. 06-8223553.

Trivsamt etta på 35 m2 med rymlig balkong i Tennstopen, Pargas. Saknar hyresgäst fr.o.m. 01.11.2017. Tel: 040-7289690 epost: markus.ostman@gmail.com

LEDIGA TJÄNSTER

Domkyrkoförsamlingen söker en präst

Borgå svenska domkyrkoförsamling är den svenskspråkiga församlingen i Borgå. Församlingen har ca 13 000 medlemmar, många frivilliga ansvarsbärare och 27 anställda, 6 av dem är präster.

Vi söker nu till vårt dynamiska, kunniga och trevliga arbetslag en församlingsspastor med iver och inspiration bl.a. för ungdoms- och konfirmandarbete. Ett annat tyngdpunktsområde är gudstjänstlivet i Borgå domkyrka. Intresse för gudstjänstarbetet är därför en given utgångspunkt.

Den som söker bör vara prästvigd eller behörig att omgående söka prästvigning. Intervjuer ordnas måndagen den 6 november. Det formella förordnandet ges av domkapitlet i Borgå stift.

Anställningsförhållandet gäller tills vidare. Tillträde från 1.1.2018 eller enligt överenskommelse.

Anmälan om intresse bör vara hos oss **senast den 3 november 2017 kl. 12.00**. En kortfattad cv eller motsvarande bör bifogas. Anmälan skickas elektroniskt till församlingsssekreterare vivan.antman@evl.fi.

Närmare upplysningar ger kyrkoherde Mats Lindgård tel. 040 5946038.

BORGÅ SVENSKA
DOMKYRKO-
FÖRSAMLING

LEDIG TJÄNST I STIFTET

Kaplanstjänsten i Korsholms svenska församling

Språkkraven är utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska och nöjaktig förmåga att använda finska i tal och skrift.

Den som valts till tjänsten skall uppvisa i straffregisterlagens 6 § avsett straffregisterutdrag.

Tjänsten söks hos domkapitlet i Borgå stift senast 16.11.2017 kl. 15.00. Adress: PB 30, 06101 Borgå

Tre församlingsspastorer och en fridagsavbytare sökes till Kronoby kyrkliga samfällighet

Tre församlingsspastorer och en fridagsavbytare i arbetsavtalsförhållande sökes till Kronoby kyrkliga samfällighet. Placeringsorterna är Kronoby, Terjärv och Nedervetil församlingar.

Församlingsspastorerna har en församling som huvudsaklig arbetsplats, men arbetsskyldighet även i de andra församlingarna. Fridagsavbytare vikarierar församlingsspastorerna.

Arbetet ingår vaktmästaruppgifter i kyrkorna vid gudstjänster, förrättningar och övriga evenemang. I arbetet ingår också mycket fastighetsskötsel samt arbete på gravgårdar och skötsel av grönområden.

Vi förväntar oss att du är ansvarsfull, självständig, tjänstvillig och beredd att göra praktiskt arbete. Du är också konfirmerad medlem av evangelisk-lutherska kyrkan. Av sökande förutsätts B-körkort.

De tillsvidare gällande arbetsavtalen inleds 1.1.2018 eller enligt överenskommelse.

För församlingsspastorerna utgår lön enligt kravgrupp 402. För den deltidsanställda fridagsavbytare utgår lön enligt kravgrupp 401, 31% av heltidsarbete. För alla anställningar gäller att arbetserfarenheten kan öka grundlönen med maximalt 15 %. Sex månaders provotid tillämpas.

Skriftlig ansökan jämte CV bör vara Kronoby kyrkliga samfällighet tillhanda **senast 16.11.2017 kl. 16** på adressen Gemensamma kyrkorådet, Hästbackavägen 1, 68700 Terjärv eller epost kari.harju@evl.fi. Det bör tydligt framgå av ansökan om du söker anställning som församlingsspastor eller fridagsavbytare. Meddela i ansökan till församlingsspastor i vilken församling du helst huvudsakligen skulle arbeta. Tilläggsinformation fås av ekonomichef Kari Harju tfn 040 8686911.

KRONOBY KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET

INKAST NINA ÖSTERHOLM

Hur står det till?

LATTEMAMMAN I MIG: – Tack, underbart bra! Livet med en baby i familjen är så härligt avslappnat. Man kan helt enkelt inte ha bråttom tillsammans med en två månaders klimp. Är hon hungrig så måste hon få mat, är blöjan våt så måste den bytas och allt måste helt enkelt få ta den tid det tar. Det känns verkligen som ett enormt privilegium att i dagens jobbcentrerade prestationssamhälle kunna ta sig den här tiden att bara vara hemma med en liten människa och få följa med hennes utveckling dag för dag. Det första leendet, det första skrattet, den första gången hon vände sig från rygg till mage. Alla små steg som gör det lilla krypet mer levande och livligt för varje dag som går.

– Samtidigt är det också skönt med storasyskon i hemmet som skapar rutiner och en naturlig rytm för dagen med väckning och läggsdags på utsatta tider. Babyns ankomst har också gjort storasyskonen så mycket mer självständiga, nu är de inga småpojkar längre utan riktiga storebröder som klarar både skolsnören och att skala potatisen själva. När vi fått iväg brorsorna till skola och dagis om morgnarna slappar vi mest babyn och jag. Det finns också en massor av härliga grupper för småbarnsföräldrar, vi går på babyrytmik och dans en gång i veckan. Och så blir det ganska mycket caféhäng, ja jag gör verkligen skäl för benämningen ”lattemamma”.

MONSTERMAMMAN I MIG: – Tack, det är ganska tungt nu. Livet med en baby i familjen är så stressigt, det finns alltid en ny blöja att byta eller en hungrig mage att mäta. Det blir liksom aldrig en lugn stund och behoven avlöser varandra samtidigt som disk, tvätt och städning aldrig någonsin tar slut. Särskilt jobbigt är det att vara ensam hemma så mycket bara babyn och jag. När man som jag är van vid att jobba mycket och i tät kontakt men många olika människor är det skrämmande att plötsligt vara helt avskärmd från arbetslivet och andra människor. I värsta fall begränsar sig mina sociala kontakter under en dag till snabba hälsningar med dagispersonalen, i bästa fall har vi lyckats ta oss till någon grupp för hemmamammor och -pappor där kamratstödet är huvudsaken och dansen, eller vad det nu kan vara för aktivitet vi samlats till, de facto är av sekundär betydelse. Sådana grupper är guld – för psyket.

– Också storasyskonen kräver mycket mera uppmärksamhet nu sedan babyn kom, de bråkar mer än vanligt med varandra och passar på att testa gränserna lite extra när vi föräldrar har händerna fulla. Värst är morgnarna och kvällarna, att få alla på och avklädda kräver mer tålmod än vad jag kan uppbygga under min livstid. Vi skriker och gråter turvis, håret står på ända och babyn gråter. Då känner jag mig som en riktig monstermamma. När vi äntligen fått brorsorna levererade till skola och dagis behöver jag en enorm kaffekopp så det blir många varv förbi det lokala köpcentrets småsunkiga caféer och många take away-muggar.

SÅ STÅR DET till, tackar som frågar. Bägge svaren är lika sanna, och det är det som är så fint med livet.

Nina Österholm jobbar med information i kyrkan i Helsingfors.

BIBELSYN SVAR

Vem är en bättre vän?

”Om jag förstod Håkan Salo rätt...” skriver Björn Vikström (BV) i KP 41. Det gjorde han inte. Jag skrev inte att för att människans härfrihet att använda förnuft osv måste Gud vara svag. Jag skrev att det är naivt att tro att syndiga människor skulle kunna göra rätta moraliska val av sig själva.

Gud är inte naiv. Han vet att vi alltid kommer att hitta på sätt att försvara synden, i stället för att omvända oss. Så Han ingav de bibliska författarna vad de skulle skriva. Tvärtemot vad BV påstår, så säger Bibeln att Gud är oföränderlig. Det Han kallar synd förblir synd för evigt. Bibeln ger inget stöd för att vi skulle ha rätt att makulera vissa bud,

för någon slags ”tolkning för vår tid”. (Jesus upphävde inte sabbatsbudet, han gjorde upp med absurda tillämpningar.)

Den som anser sig veta mera än Bibeln om förbudna sexuella förbindelser, säger samtidigt att den vet mera än Gud själv, för det är ju Han själv som talar i till exempel 3 Mos 18. Alternativt menar man att det är Bibelns författare som lägger orden i Guds mun, vilket leder till att Bibeln inte är Guds ord på riktigt. Den är människors tankar om Gud och människor kan ha fel.

Det synes mig som att BV närmat sig texterna med resultatet klart på förhand: Bibeln måste fås att åtminstone inte motsäga homoäk-

tenskap. Det är ett svårt arbete, eftersom alla ord om äktenskapet förutsätter man och kvinna, medan alla texter om homosexualitet är negativa. Det är också en farlig väg, för om det är inte är 100 procent säkert att Gud ändrat sig, så leder den nya läran människor till helvetet i stället för till himlen.

Angående BV:s anklagelser mot konservativa kristnas sätt att bemöta homosexuella frågor jag bara: Vem är bättre vän, den som säger till när något är fel eller den som håller med om allt för att någon inte skall bli ledsen?

HÅKAN SALO

VIGSEL YTTRANDEFRIHET

Ohållbart om vigsel

Min vanligen måttfulla vän och kyrkoherde Johan Westerlund framför flera ohållbara åsikter i sitt Radbyte i KP 19.10. Man kan ha olika åsikt om pastor Kai Sadinmaas ofentliga framträdanden, men att säga att han borde fräntas sina prästrättigheter på grund av dem är ett allvarligt ifrågasättande av en prästs yttrande- och uttrycksfrihet.

Det är också ohållbart att ifrågasätta Sadinmaas rätt att föra sitt ärende till förvaltningsdomstol. Depräster som viger samkånade par ställer inte Finlands lag över allt annat, men anser att statens

lagstiftning bättre än kyrkans direktiv motsvarar det kristna kärleksbudet. De som viger samkånade par begår civil olydnad genom att bryta mot kyrkomötets och biskoparnas direktiv. Till traditionell civil olydnad hör att så långt som möjligt utnyttja rättssystem och domstolsförhandlingar för att få till stånd ändringar av orättfärdig lag eller praxis.

Det är också ohållbart att hävda att vigseln i första hand är religionsutövning och en prästerlig uppgift. Prästens uppgift är att välsigna. Länge hade kyrkan bara en välsignelseritual för en borgerlig

förrättning. Först då kyrkan blev statskyrka i kyrkoordningen 1571 började äktenskapet stadfästas av en präst.

Så länge kyrkan vill hålla fast vid en statlig myndighetsfunktion är det rimligt att domkapitlens beslut i saken prövas i förvaltningsdomstol. Det är möjligt att Sadinmaa och andra präster som för sina disciplinsstraff vidare till förvaltningsdomstol bär väg för en ändring av kyrkans praxis.

ULF SÄRS
Helsingfors

VIGSEL DISKUSSION

Mer saklighet i diskussionen

Johan Westerlund väljer som ämbetsutövare att pricka uttryckligen Kai Sadinmaa i KP 19.10, för dennes skamstocksperformance till stöd för vigslar av kärlekspar som är av samma kön. I en aning en andfädd karismatisk slutspurt på resonemanget beklagar sig Westerlund därtill på ett befängt sätt över Sadinmaas champangeskål i tv och ser längs näsan på denna reformator av den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

Vill en assessor och kyrkoherde inflika något i de-

batten, så vore det ju önskvärt med lite mer saklighet. Fler än Sadinmaa viger redan på basen av sin övertygelse och trofasthet gentemot Kristi kärleks lag. Välsignelser har genomförts i över ett decennium.

Sadinmaa verkar inte som präst i kyrkan och det stör säkert dem som vill ha honom i sina klor. Vad en skål i champagne har att göra med den seriösa frågan om äktenskapets helighet och kyrkoskattsbetalande medlemmars rätt till jämställd service utan diskri-

minering av densamma instansens rigorösa ”sabbatslagar” återstår att se. Det var säkert en djupt teologisk kontemplation i stil med oron att nån doftar alkohol redan före inmundigandet av nattvarden, tappar sin handväska i kyrkogången så att intimsyddnen och spelkortet fladdrar, spelar dragspel i kyrkan eller går med bara kvinnoaxlar till dukningen?

Mera ”koppi på touhun” tack. Typ, logiskt resonemang istället för echaufferade bisatser. Det faktum

TRO BÖNESVAR

Gud är en nörd

Jag visste inte att Gud var nörd. Nu vet jag!

När det här om dagen sprakade till i mina två usb-minnesstickor märkte jag till min fasa att minnesstickorna inte gick att öppna. Datortorn kände inte igen dem. Jag antog att minnesstickornas brandvägg gått på.

Jag funderade ut hur jag skulle göra. Jag kollade på program på internet som skulle rensa usb-minnesstickor. Sen tänkte jag till...

Jag har alltid trott att det är endast människor, djur, oväder och böner man kan lägga i Guds händer.

Men när jag började fundera på saken så tänkte jag att om jag lägger mina två usb-minnesstickor i Guds händer rensar han dem och öppnar dem, så jag kommer åt mina cirka 35 000 objekt.

Till min häpnad, när jag kollade usb-minnesstickorna så hade båda två rensats och öppnats. Jag kan inte erinra någon annan, än Gud, som hade satt minnesstickorna i ordning.

Oavsett vad man sätter i Guds händer så tar han hand om det, även usb-minnesstickor. Jag tänkte att Gud måste vara lite av en nörd...

MAGNUS TAXELL
Åbo

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

KYRKA RASISM

”Kyrkan kan inte lämna scenen fri för krafter som vill dela in människor i vi och dom.”

Mats Hermansson, domprost i Visby, om att kyrkan måste ta på sig ledartröjan mot nazismen.

KLIPP SVT

Åkesson: KD-grundare var nazist

I Aktuellt nyhetssändning i SVT påstod Sverigedemokraternas ordförande Jimmy Åkesson senaste vecka att en av grundarna till Kristdemo-

kraterna var nazist.

KD själva håller dock inte med om kritiken utan förklarade i ett pressmeddelande att enskilda personer som inte delade partiets värdegrund i partiets ungdom försökte ta sig in men misslyckades.

MONIKA PENSAR
Regnbågsmissionen

Möt oss på Bokmässan!

Helsingfors 26-30.10

Fontana Medias monter 6mm58.

PATRIK HAGMAN

Foto: Sofia Torvalds

SOFIA TORVALDS

Foto: Christa Mickelsson

AMANDA AUDAS-KASS

Foto: Matilda Audas-Björkholm

BJÖRN VIKSTRÖM

Foto: Nicklas Storbjörk

TORSDAG 26.10

kl. 16.00

Den som hittar sin plats tar ingen annans

Hur vågar man ett uppbrott? Hur vet man att man hamnat rätt? **Tomas Sjödin** i ett samtal om att leva efter sitt livs "ja".

Tottiscenen

kl. 17.00

Sorgens gåva är en vidgad blick

Patrik Hagman miste inom loppet av några år sin son och sin fru. Hur hittar man sig själv mitt i sorgen, i en skrämmande vardag och alldeles ny verklighet?

Tottiscenen

kl. 17.30

Ett sårbart liv kan vara ett gott liv

Ett gott liv formas av sårbarhet och glädje. **Tomas Sjödin** och **Cecilia Forsén** samtalar. Arr: Kyrkans central för det svenska arbetet.

Edith Södergran-scenen

Den svenske författaren **Tomas Sjödin** har skrivit ett flertal uppskattade böcker, bl.a. *Det händer när du vilar* och *Det är mycket man inte måste*. Träffa honom på bokmässan på torsdag och fredag!

BOKEN

FREDAG 27.10

kl. 16.00

En andlighet för sällskapsmänniskor

Om att ta fram det bästa i varandra och föra de samtal som fördjupar livet. Författarna **Tomas Sjödin** och **Amanda Audas-Kass** intervjuas av **May Wikström**.

Edith Södergran-scenen

kl. 18.30

Kärlekens mångfald

Hur ser kyrkan på äktenskapet, människans sexualitet och olika former för parförhållandet? Har synen förändrats? Biskop **Björn Vikström** reder ut begreppen.

Tottiscenen

LÖRDAG 28.10

kl. 16.00

Två kors och en fisk

Sofia Torvalds skriver om hur svårt det är att komma ihåg att be i bussen, hur omöjligt det är att vara lika anspråkslös som en astronaut och hur skönt det är att luta sig mot Gud som mot en solvarm vägg.

Tottiscenen

SÖNDAG 29.10

kl. 15.00

Till den lilla människan intill

Amanda Audas-Kass första bok blev en succé! Hennes andra bok handlar om litenheten och styrkan – både vuxna människors och nyföddas.

Tottiscenen

